



Møteinnkalling

Utval:	Ulvik herad, Kontrollutvalet
Møtestad:	Sentrumsbygget, Møterommet
Dato:	13.11.2025
Tid:	09:00

Dersom nokon av medlemmene ikkje kan møte og må melde forfall, vert dei bedne om å gjere dette så tidleg som råd er ved å ringa Kjartan Haugsnes tlf. 901 89 542 eller til Anne Kristin Meyer tlf. 952 05 350

Til varamedlemar er denne innkallinga å sjå på som ei orientering.
Dersom det vert aktuelt at varamedlemar må møta, vil det bli gjeve nærmare beskjed.

Anders Kristoffer Oppheim
kontrollutvalsleiar

Anne Kristin Meyer
kontrollsjef

Kjartan Haugsnes
seniorrådgjevar

Dokumentet er godkjent elektronisk og har difor ingen handskriven underskrift

Kopi: Vararepresentantar til kontrollutvalet
Ordførar
Revisor
Kommunedirektør/Rådmann

Sakliste

Utvals-saknr	Innhald	Arkiv-saknr	U.Off
	Godkjenningssaker		
GK 7/25	Godkjenning av innkalling og sakliste		
GK 8/25	Godkjenning av møteprotokoll frå møte 24.09.2025	2024/8	
	Politiske saker		
PS 20/25	Orientering frå kommunedirektør - nytt frå heradet	2022/226	
PS 21/25	Orientering frå kommunedirektør, gebyrsatsar knytt til betalingssatsar for korttidsopphald.	2023/503	
PS 22/25	Orientering frå kommunedirektør. erfaring og vegen vidare knytt til nytt Omsorgstun i Ulvik herad.	2023/503	
PS 23/25	Oppfølging av forvaltningsrevisjon - kjøp av tenester frå andre kommunar	2022/337	
PS 24/25	Milepælsorientering forvaltningsrevisjon i Ulvik herad	2025/5	
PS 25/25	Møteplan for kontrollutvalet 2026	2024/27	
	Referat saker		
RS 10/25	Årsmelding 2024-2025 Mobbeombodet i Vestland	2023/503	
RS 11/25	Anbefalinger for god skikk og praksis i kontrollutvalgssekretariatene i forbindelse med virksomhetsbesøk	2023/503	
	Politiske saker		
PS 26/25	Eventuelt	2023/503	

GK 7/25 Godkjenning av innkalling og sakliste



Saksframlegg

Saksnr: 2024/8-26
Saksbehandlar: Kjartan Haugsnes

Saksgang

Utval	Utv.saksnr.	Møtedato
Ulvik herad, Kontrollutvalet	8/25	13.11.2025

Godkjenning av møteprotokoll frå møte 24.09.2025

Forslag til vedtak

Protokoll frå møte 24.09.2025 vert godkjent.

Hogne Haktorson
kontrollsjef

Kjartan Haugsnes
seniorrådgjevar

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har difor inga handskriven underskrift

Vedlegg

1 Møteprotokoll 240925

**Møteprotokoll**

Utval:	Ulvik herad, Kontrollutvalet
Møtestad:	Sentrumsbygget, Møterom
Dato:	24.09.2025
Tid:	09:00 - 13:00

Følgjande faste medlemer møtte:

Namn	Funksjon	Representerer
Anders Kristoffer Oppheim	Leiar	V
Alf Gunnar Sortland	Nestleiar	AP
Torunn Hovland Ljone	Medlem	SV

Følgjande medlemer hadde meldt forfall:

Namn	Funksjon	Representerer
Harald Gorm Johnsen	MEDL	SV
Hans Åge Ohnstad-Johansen	MEDL	H
Maria de Fatima Vestrheim-Gomez	MEDL	V

Følgjande varamedlemer møtte:

Namn	Møtte for	Representerer
Ingen vara hadde moglegheit til å møte		

Andre som møtte:

Kjartan Haugsnes, Seniorrådgjevar Vestland fylkeskommune
Thore Hopperstad, Kommunedirektør (Til PS 12-14/25)
Trygve Solberg, Økonomisjef (Til PS 12-14/25)
Åshild Søvik Underdal Kommunalsjef oppvekst (PS 13/25)
Janne Eraker, Oppdragsansvarleg revisor Vestlandsrevisjon IKS
Tommy Aarethun, Forvaltningsrevisor Vestlandsrevisjon IKS

Anders Kristoffer Oppheim
utvalsleiar

Kjartan Haugsnes
utvalssekretær

Dokumentet er godkjent elektronisk og har difor inga handskriven underskrift

Sakliste

Utvals-saknr	Innhald	Arkiv-saknr	U.Off
	Godkjenningssaker		
GK 5/25	Godkjenning av innkalling og sakliste		
GK 6/25	Godkjenning av møteprotokoll frå møtet 28.05.2025	2024/8	
	Politiske saker		
PS 12/25	Orientering frå kommunedirektør - nytt frå heradet	2022/226	
PS 13/25	Orientering frå kommunedirektør Brakanes skule – arbeidsmiljø for elevar og tilsette.	2023/503	
PS 14/25	Orientering frå kommunedirektør, oppfølging av revisjonsrapport nr. 5	2024/56	
PS 15/25	Vurdering om Vestlandsrevisjon IKS er uavhengig i høve Ulvik herad.	2024/109	
PS 16/25	Budsjett for kontrollarbeidet i Ulvik herad 2026	2024/18	
PS 17/25	Milepælsorientering forvaltningsrevisjon i Ulvik herad	2025/5	
PS 18/25	Vestlandsrevisjon IKS presenterer overordna revisjonsstrategi 2025 for Ulvik herad	2024/56	
	Referat saker		
RS 8/25	Folkevaldopplæring på Solstrand 11. - 12. febr. 2026.	2023/506	
RS 9/25	Nyhetsbrev fra FKT	2023/506	
	Politiske saker		
PS 19/25	Eventuelt	2023/503	

GK 5/25 Godkjenning av innkalling og sakliste

Saksprotokoll 24.09.2025 - Ulvik herad, Kontrollutvalet

Behandling i møte

Det framkom ikkje merknader til innkalling og sakliste.

Vedtak:

Innkalling og sakliste vart godkjent.

GK 6/25 Godkjenning av møteprotokoll frå møtet 28.05.2025

Forslag til vedtak

Protokoll frå kontrollutvalet sitt møte 28.05.2025 vert godkjent.

Saksprotokoll 24.09.2025 - Ulvik herad, Kontrollutvalet

Behandling i møte

Det framkom ikkje merknader til protokoll frå møte 28.05.2025

Vedtak:

Protokoll frå møte 28.05.2025 vart godkjent.

PS 12/25 Orientering frå kommunedirektør - nytt frå heradet

Forslag til vedtak

Informasjonen vart teken til orientering.

Saksprotokoll 24.09.2025 - Ulvik herad, Kontrollutvalet

Behandling i møte

Kommunedirektør Thore Hopperstad orienterte og svarte på spørsmål.

Presentasjonen vert sendt ut saman med protokoll.

Forslag til vedtak vart samrøystes vedteke.

Vedtak:

Informasjonen vart teken til orientering.

PS 13/25 Orientering frå kommunedirektør Brakanes skule – arbeidsmiljø for elevar og tilsette.

Forslag til vedtak

Informasjonen vert teken til orientering

Saksprotokoll 24.09.2025 - Ulvik herad, Kontrollutvalet

Behandling i møte

Kommunedirektør Thore Hopperstad og Kommunalsjef oppvekst, Åshild Søvik Underdal orienterte og svarte på spørsmål.

- Det har kome varsel i høve arbeidsmiljø for tilsette og elevar på Brakanes barne og ungdomsskule.
- Bedriftshelsetenesta gjennomførte intervju med alle tilsette i juni 2025. 91 % av dei som vart intervjuet svarar at dei siste året har vore utsett for stygg ordbruk, vald og truslar.
- Bedriftshelsetenesta sin konklusjon er at det er brot på AML § 4-1 og § 4-3
- Arbeidsmiljøgruppe er sett ned på skulen. Dei hadde sitt første møte 08.09.25 og skal ha møte kvar tredje veke.
- Systemarbeid saman med Spira i haust.
- Temamøte med foreldre i heradet i november 2025
- Heradsstyret har sett ned politisk komite med tre medlemmer for psykososialt skulemiljø.

Etter sams drøfting i utvalet vart slikt nytt punkt 2 samrøystes vedteke.

Kontrollutvalet inviterer kommunedirektør til ny orientering om arbeidsmiljø for elevar og tilsette ved Brakanes skule i første møte i 2026.

Forslag til vedtak inkludert nytt punkt 2 vart samrøystes vedteke.

Vedtak:

1. Informasjonen vart teken til orientering.
2. Kontrollutvalet inviterer kommunedirektør til ny orientering om arbeidsmiljø for elevar og tilsette ved Brakanes skule i første møte i 2026.

PS 14/25 Orientering frå kommunedirektør, oppfølging av revisjonsrapport nr. 5**Forslag til vedtak**

Informasjonen vert teken til orientering

Saksprotokoll 24.09.2025 - Ulvik herad, Kontrollutvalet**Behandling i møte**

Økonomisjef Trygve Solberg orienterte og svarte på spørsmål.

Forslag til vedtak vart samrøystes vedteke.

Vedtak:

Informasjonen vart teken til orientering.

PS 15/25 Vurdering om Vestlandsrevisjon IKS er uavhengig i høve Ulvik herad.**Forslag til vedtak**

Kontrollutvalet tar eigenvurderinga frå oppdragsansvarleg revisor Janne Eraker vedrørande om Vestlandsrevisjon IKS er uavhengig i høve Ulvik herad, til etterretning.

Saksprotokoll 24.09.2025 - Ulvik herad, Kontrollutvalet**Behandling i møte**

Oppdragsansvarleg revisor frå Vestlandsrevisjon IKS orienterte kort.

Forslag til vedtak vart samrøystes vedteke.

Vedtak:

Kontrollutvalet tar eigenvurderinga frå oppdragsansvarleg revisor Janne Eraker vedrørande om Vestlandsrevisjon IKS er uavhengig i høve Ulvik herad, til etterretning.

PS 16/25 Budsjett for kontrollarbeidet i Ulvik herad 2026

Forslag til vedtak

1. Kontrollutvalet godkjenner budsjettforslaget for kontrollarbeidet i Ulvik herad.
2. Budsjettforslaget skal følgja sak med budsjettarbeidet fram til handsaming i heradsstyret.
3. Heradsstyret gjer endeleg vedtak om budsjett for kontrollarbeidet i 2026.

Saksprotokoll 24.09.2025 - Ulvik herad, Kontrollutvalet

Behandling i møte

Sekretariatet orienterte kort.

Forslag til vedtak vart samrøystes vedteke.

Vedtak

1. Kontrollutvalet godkjenner budsjettforslaget for kontrollarbeidet i Ulvik herad.
2. Budsjettforslaget skal følgja sak med budsjettarbeidet fram til handsaming i heradsstyret.
3. Heradsstyret gjer endeleg vedtak om budsjett for kontrollarbeidet i 2026.

PS 17/25 Milepælsorientering forvaltningsrevisjon i Ulvik herad

Forslag til vedtak

Informasjonen vert teken til orientering

Saksprotokoll 24.09.2025 - Ulvik herad, Kontrollutvalet

Behandling i møte

Forvaltningsrevisor Tommy Aarethun orienterte.

Heradet skal gjennomføre ny Ti - faktor undersøking i desember 2025.

Det vil vere ein styrke for revisjonen om resultat frå denne undersøkinga vert med i rapporten. om utvalet er einig i dette kan det føre til at levering av rapporten kjem i andre møte i 2026.

Forslag til vedtak vart samrøystes vedteke.

Vedtak:

Informasjonen vart teken til orientering.

PS 18/25 Vestlandsrevisjon IKS presenterer overordna revisjonsstrategi 2025 for Ulvik herad

Forslag til vedtak

- 1.Kontrollutvalet tar Vestlandsrevisjon sin presentasjon av revisjonsplan og risikovurdering i samband med forenkla etterlevingskontroll av økonomiforvaltninga til orientering.
- 2.Utvalet ber om at interimsrevisjonsrapport 2025 vert klar til behandling i første møte i kontrollutvalet i 2026, med frist for levering til sekretariatet 15.01.2026.
- 3.Kontrollutvalet ber også om at uttale om resultatet av den forenkla etterlevingskontrollen vert levert til same møtet som årsrekneskapen for 2025 skal handsamast, normalt i mai-møtet 2026, sjølv om den nasjonale fristen er sett til 30.06.

Saksprotokoll 24.09.2025 - Ulvik herad, Kontrollutvalet

Behandling i møte

Oppdragsansvarleg revisor frå Vestlandsrevisjon IKS, Janne Eraker orienterte og svarte på spørsmål.

Forslag til vedtak vart samrøystes vedteke.

Vedtak:

- 1.Kontrollutvalet tar Vestlandsrevisjon sin presentasjon av revisjonsplan og risikovurdering i samband med forenkla etterlevingskontroll av økonomiforvaltninga til orientering.
- 2.Utvalet ber om at interimrevisjonsrapport 2025 vert klar til behandling i første møte i kontrollutvalet i 2026, med frist for levering til sekretariatet 15.01.2026.
- 3.Kontrollutvalet ber også om at uttale om resultatet av den forenkla etterlevingskontrollen vert levert til same møtet som årsrekneskapen for 2025 skal handsamast, normalt i mai-møtet 2026, sjølv om den nasjonale fristen er sett til 30.06.

RS 8/25 Folkevaldopplæring på Solstrand 11. - 12. febr. 2026.**Saksprotokoll 24.09.2025 - Ulvik herad, Kontrollutvalet****Behandling i møte**

Referatsaka vart teken til orientering.

Forslag til vedtak var samrøystes.

Vedtak:

Referatsaka vart teken til orientering.

RS 9/25 Nyhetsbrev fra FKT**Saksprotokoll 24.09.2025 - Ulvik herad, Kontrollutvalet****Behandling i møte**

Referatasaka vart teken til orientering.

Leiar Anders Oppheim har meldt seg på kontrollutvalsleiaraskulen.

Forslag til vedtak var samrøystes.

Vedtak:

Referatsaka vart teken til orientering.

PS 19/25 Eventuelt**Forslag til vedtak**

Saka vert lagt fram utan forslag til vedtak.

Saksprotokoll 24.09.2025 - Ulvik herad, Kontrollutvalet

Behandling i møte

Det vart meldt to saker til eventuelt.

1. Henvending frå innbyggjar - betaling for kortidsopphald. rehab. plass institusjon.

- Spørsmål om kva som er rett sats då det er fakturert 200 kr. pr. døgn og budsjettdokument for Ulvik herad 2025 set satsen til 175 kr pr. døgn?

2. Ønskje om orientering frå kommunedirektør.

- Erfaring og vegen vidare etter konkursen knytt til bygging av nytt omsorgstun.

Etter sams drøfting i utvalet vart slikt forslag til vedtak samrøystes vedteke.

1. Kontrollutvalet inviterer kommunedirektør til møte 13.november for å gjere greie for gebyrsatsar knytt til betalingssatsar for korttidsopphald.

2. Kontrollutvalet inviterer kommunedirektør til møte 13. november for å orientere om erfaring og vegen vidare knytt til nytt omsorgstun i Ulvik herad.

Vedtak:

1. Kontrollutvalet inviterer kommunedirektør til møte 13.november for å gjere greie for gebyrsatsar knytt til betalingssatsar for korttidsopphald.

2. Kontrollutvalet inviterer kommunedirektør til møte 13. november for å orientere om erfaring og vegen vidare knytt til nytt omsorgstun i Ulvik herad.



Saksframlegg

Saksnr: 2022/226-24

Saksbehandlar: Kjartan Haugsnes

Saksgang

Utval	Utv.saksnr.	Møtedato
Ulvik herad, Kontrollutvalet	20/25	13.11.2025

Orientering frå kommunedirektør - nytt frå heradet

Forslag til vedtak

Informasjonen vart teken til orientering.

Samandrag

Kommunedirektør er invitert til dette møte. Målsettinga med denne saka er å ha eit fast møtepunkt mellom administrasjon og kontrollutvalet. Om det ikkje kjem fram noko spesielt i saka, vert det tilrådd å ta saka til orientering.

Hogne Haktorson
kontrollsjef

Kjartan Haugsnes
seniorrådgjevar

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har difor inga handskriven underskrift

Saksutgreiing

Bakgrunn for saka

Kontrollutvalet i Ulvik herad har gjort vedtak om at utvalet ønskjer at kommunedirektør kan kome og orientere utvalet om «nytt frå heradet» i kvart møte.

«Kontrollutvalet ønskjer sak «Nytt frå heradet». Målsettinga er å ha eit fast møtepunkt mellom administrasjon og kontrollutvalet».

Vedtakskompetanse

Kontrollutvalet har vedtakskompetanse i sak der utvalet vil innhenta informasjon, jf. kommunelova § 23-2.

Vurderingar og verknader

Det vert lagt opp til at dette vert fast sak på alle kontrollutvalsmøter framover. Det er ikkje sikkert kommunedirektør har moglegheit til å møte kvar gong i kontrollutvalet, men kommunedirektør vil med dette verte invitert til kvart møte.

Konklusjon

Informasjonen vert teken til orientering.



Saksframlegg

Saksnr: 2023/503-22

Saksbehandlar: Kjartan Haugsnes

Saksgang

Utval	Utv.saksnr.	Møtedato
Ulvik herad, Kontrollutvalet	21/25	13.11.2025

Orientering frå kommunedirektør, gebyrsatsar knytt til betalingssatsar for korttidsopphald.

Forslag til vedtak

Informasjonen vert teken til orientering.

Samandrag

Dette er oppfølging av spørsmål/sak frå kontrollutvalet sitt møte 24.09.2025, PS 19/25

Hogne Haktorson
kontrollsjef

Kjartan Haugsnes
seniorrådgjevar

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har difor inga handskriven underskrift

Saksutgreiing

Bakgrunn for saka

I kontrollutvalet sitt møte 24.09.2025, PS 19/25 vart det mellom anna gjort slikt vedtak:

Kontrollutvalet inviterer kommunedirektør til møte 13.november for å gjere greie for gebyrsatsar knytt til betalingssatsar for korttidsopphald.

Vedtakskompetanse

Kontrollutvalet har vedtakskompetanse i sak der utvalet vil innhenta informasjon, jf. kommunelova § 23-2.

Vurderingar og verknader

Kontrollutvalsleiar fekk henvending knytt til betaling for korttidsopphald. rehab. plass institusjon, 18.06.2025

I kontrollutvalet sitt møte 24.09.2025 vart spørsmålet reist under eventuelt (PS 19/25)

Etter møtet fekk sekretariatet oversendt gebyrhefte for Ulvik herad 2025 frå revisor. (sjå lenke)

Side 8:

https://www.ulvik.kommune.no/_f/p1/i0f17f6ea-0058-41c9-9d12-5a0559d99635/gebyrhefte-2025v3.pdf

Parts brev vart sendt kommunedirektør 26.09.2025 og endeleg invitasjon vart sendt 27.10.2025

Konklusjon

Sekretariatet rår til at informasjonen vert teken til orientering. Sekretariatet sender vedtak til innbyggjar etter møtet.



Saksframlegg

Saksnr: 2023/503-24

Saksbehandlar: Kjartan Haugsnes

Saksgang

Utval	Utv.saksnr.	Møtedato
Ulvik herad, Kontrollutvalet	22/25	13.11.2025

Orientering frå kommunedirektør. erfaring og vegen vidare knytt til nytt Omsorgstun i Ulvik herad.

Forslag til vedtak

Informasjonen vert teken til orientering.

Samandrag

Dette er oppfølging av spørsmål frå kontrollutvalet sitt møte i Ulvik herad 24.09.2025, PS 19/25 Eventuelt.

Hogne Haktorson
kontrollsjef

Kjartan Haugsnes
seniorrådgjevar

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har difor inga handskriven underskrift

Saksutgreiing

Bakgrunn for saka

I kontrollutvalet sitt møte 24.09.2025, PS 19/25 vart det mellom anna gjort slikt vedtak:

2. Kontrollutvalet inviterer kommunedirektør til møte 13. november for å orientere om erfaring og vegen vidare knytt til nytt omsorgstun i Ulvik herad.

Vedtakskompetanse

Kontrollutvalet har vedtakskompetanse i sak der utvalet vil innhenta informasjon, jf. kommunelova § 23-2.

Vurderingar og verknader

I handsaming i møtet PS 19/25 vart følgjande protokollert:

2. Ønske om orientering frå kommunedirektør.

- Erfaring og vegen vidare etter konkursen knytt til bygging av nytt omsorgstun.

Partsbrev vart sendt kommunedirektør 26.09.2025 og endeleg invitasjon vart sendt 27.10.2025

Konklusjon

Sekretariatet rår til å ta informasjonen til orientering.



Saksframlegg

Saksnr: 2022/337-15
Saksbehandlar: Kjartan Haugsnes

Saksgang

Utv. saksnr.	Møtedato
Utv. saksnr.	Møtedato
Ulvik herad, Kontrollutvalet	23/25
	13.11.2025

Oppfølging av forvaltningsrevisjon - kjøp av tenester frå andre kommunar

Forslag til vedtak

Informasjonen vert teken til orientering.

Samandrag

Heradsstyret vedtok innstillinga frå kontrollutvalet i møte 13.12.2023. Dette er tredje oppfølging etter denne forvaltningsrevisjonsrapporten. Handlingsplan frå førre oppfølgingsmøte ligg ved.

Hogne Haktorson
kontrollsjef

Kjartan Haugsnes
seniorrådgjevar

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har difor inga handskriven underskrift

Vedlegg

- 1 Handlingsplan forvaltningsrevisjon kjøp av tenester hst-133-23

Saksutgreiing

Bakgrunn for saka

Heradsstyret gjorde slikt vedtak i møte 13.12.2023 (HST - 133/23):

Heradsstyret ber kommunedirektør om å:

1. Sørge for at Ullensvang kommune som vertskommune, legg fram dokumentasjon som viser samla drifts- og lønnsutgifter knytt til heile Hardanger Barnevern. Dette er også viktig dersom heradet skal krevja tilbake eventuelle midlar etter den stor kostnadsauken i 2021 og 2022. Vidare at det vert dokumentert eventuelle refusjonar frå statleg hald samt utgifter som skal dekkjast særskilt av ein part i vertskommune-samarbeidet. Dette er viktig for å sikra tilfredsstillande internkontroll.
2. Vurdera ulike alternativ for organisering av barnevernsarbeidet. Dette kan gi betre økonomi og styrka samarbeidet med skulen og PPT-tenesta.
3. Dersom Ulvik herad fortset i Hardanger Barnevern må kommunedirektøren sørge for å få retta opp i feil og manglar i eksisterande vertskommuneavtale. Dette gjeld dei nye økonomiske føresetnadene med bortfall av Støtte frå Statsforvalteren og fordeling av driftsutgifter jf. Ullensvang kommune sitt behov.
4. Syta for at driftsbudsjettet for Hardanger Barnevern vert oppjustert i tråd med den nye finansieringsmodellen for drift av barnevernet sine stillingar/årsverk.
5. Sørge for at gjeldande mangelfull praksis kring fast kontordag for barnevernet i Ulvik kjem på plass i høve vertskommuneavtalen med Hardanger Barnevern
6. Vurdera om ansvaret for det kommunale barnevernet bør leggjast til oppvekstsektoren jf. at dette tenesteområdet har meir direkte kontakt med barn og unge i Ulvik herad.
7. Heradsstyret ber og om at det vert laga ein prioritert handlingsplan til første møte i 2024, som viser kvar tiltak som skal setjast i verk for å følgja opp tilrådinga i rapporten, når tiltaka skal setjast i verk og kven som skal ha ansvaret for iverksettinga. Prioritert handlingsplan vert å senda kontrollutvalet sitt sekretariat innan 15.01.2024.

Vedtakskompetanse

Kontrollutvalet har vedtakskompetanse til å følgje opp heradsstyret sine vedtak etter revisjonsrapportar, jf. kommunelova § 23-2, e.

Vurderingar og verknader

Handlingsplan med tidsfristar vart presentert for kontrollutvalet i møte 16.02.2024, PS 1/24
Kontrollutvalet gjorde slikt vedtak:

Kontrollutvalet ber om at kommunedirektør kjem med ny status på handlingsplan gjeldande kjøp av tenester frå andre kommunar til møte 05.09.2024

Partsbrev frå kontrollutvalet vart sendt 05.03.2024 og invitasjon til å orientere om vidare arbeid med revisjonsrapporten vart sendt kommunedirektør 19.08.24

Til opplysing hadde kontrollutvalet i Ullensvang kommune oppe spørsmål til rådmann i Ullensvang kommune gjeldande Hardanger barnevern i møte 30.05.2024, PS 9/24 Følgjande vart protokollert frå dette møtet: (Utdrag)

- Ulvik herad har sagt opp avtalen med Hardanger barnevern.
- Kommunane vert fakturert etter vertskommuneavtalen. I tillegg vert det sendt refusjonskrav i høve born i kvar enkelt kommune.
- Hardanger barnevern er inne i fleire store saker.
- Ullensvang kommune skal svare ut førespurnader frå samarbeidskommunar i framtida. Rådmannen skal sjekke ut at opplysningar som er etterspurt frå Ulvik herad vert sendt.

- Det er sett i verk eit utviklingsprosjekt saman med KS - konsulent med fokus på leiing, organisering og kvalitet i tenesta.

Handlingsplan frå møtet 05.09.2024 ligg ved. Det er avtalt med kommunedirektør at han presenterer oppdatert handlingsplan i møtet.

På bakgrunn av ny handlingsplan kan kontrollutvalet vurdere om ein eventuelt skal avslutte oppfølging av denne revisjonsrapporten

Konklusjon

Sekretariatet rår til å ta informasjonen til orientering, men ber kontrollutvalet vurdere om orientering frå kommunedirektør er tilstrekkeleg til å avslutte oppfølging av denne revisjonsrapporten.

Handlingsplan jf HST-133/23 vedk Forvaltningsrevisjon på kjøp av tenester frå andre kommunar med frist 15.01.2024

Utarbeidd av: Kommunedirektør Thore Hopperstad

Bakgrunn:

Pkt 7 i samrøystes vedtak i HST-133/23: Heradsstyret ber om at det vert laga ein prioritert handlingsplan til første møte i 2024, som viser kva tiltak som skal setjast i verk for å fylgja opp tilrådinga i rapporten, når tiltaka skal setjast i verk og kven som skal ha ansvaret for iverksettinga. Prioritert handlingsplan vert å senda Kontrollutvalet sitt sekretariat innan 15.01.2024.

Nr	Tiltak	Frist	Ansvarleg	Status
1.	Sei opp avtalen med Voss herad om PPT og kommunepsykolog	31.12.2023	Kommunedirektør	Ok
2.	Sei opp avtalen med Ullensvang kommune om barnevern	31.12.2023	Kommunedirektør	Ok
3.	Utgjeie nytt tenesteområde i eigen regi, med arbeidstittel «Familiens Hus», der barnevern, PPT, kommunepsykolog, skulehelseteneste, logoped, m.m. inngår.	31.12.2024	Kommunalsjef oppvekst (i samarb med kommunalsjef helse.	I gang
4.	Tilsetja prosjektleiar/avdelingsleiar for «Familiens Hus»	Våren 2024	Kommunalsjef oppvekst	Under arbeid
5.	Vurdera organisatorisk plassering av «Familiens Hus»; Oppvekst eller Helse	31.12.2024	Kommunedirektør	
6.	Vurdera oppseiing av logoped og tilsetja eigen logoped i %-stilling.	30.06.2024	Kommunedirektør	Under utgr.
7.	Sendta formelt brev til Statsforvaltaren og be om bistand til å få ut fulle rekneskap frå Ullensvang kommune for barneverntenesta for åra 2018-2023.	29.02.2024	Kommunedirektør	
8.	Revisjonsgjennomgang for Ulvik sin del av rekneskapa for barneverntenesta, når dei er mottekne (åra 2018-2023), for å sjå desse opp mot våre rekneskap for tenesta.	31.12.2024	Kommunedirektør bestiller oppdrag frå Vestlandsrevisjon IKS	
9.	Tilsetjing av medarbeidarar til «Familiens Hus», med startdato (helst) 01.12.2024	31.08.2024	Kommunalsjef oppvekst (saman med kommunalsjef helse og hovudtillitsvald)	
10.	Dersom me ikkje kjem i mål med å etablere «Familiens Hus» med respektive tenester; starte forhandling med kommunar om kjøp av PPT, barnevern og kommunepsykolog, med mål om å kjøpe alle tenester frå ein og same kommune.	31.12.2024	Kommunedirektør	
11.	Startdato for «Familiens Hus» i Ulvik	01.01.2025	?	

Oppdatert januar 2024



Saksframlegg

Saksnr: 2025/5-8

Saksbehandlar: Kjartan Haugsnes

Saksgang

Utval	Utv.saksnr.	Møtedato
Ulvik herad, Kontrollutvalet	24/25	13.11.2025

Milepælsorientering forvaltningsrevisjon i Ulvik herad

Forslag til vedtak

1. Informasjonen vert teken til orientering.
2. Kontrollutvalet godkjenner oppdatert prosjektplan med dei endringane som framkjem i saka.

Samandrag

Dette er tredje milepælsorientering gjeldande forvaltningsrevisjon rekruttering og kompetanse i Ulvik herad.

Hogne Haktorson
kontrollsjef

Kjartan Haugsnes
seniorrådgjevar

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har difor inga handskriven underskrift

Vedlegg

- 1 Oppdatert prosjektplan Ulvik rekruttering og kompetanse 291025

Saksutgreiing

Bakgrunn for saka

I kontrollutvalet sitt møte 13.02.2025 vart det gjort slikt vedtak i PS 4/25

1. Kontrollutvalet bestiller forvaltningsrevisjon rekruttering og kompetanse i Ulvik herad frå Vestlandsrevisjon IKS, med utgangspunkt i forslag til prosjektplan og ev. innspel under drøftinga i møtet.
2. Det vert akseptert ein samla timeressurs på inntil det timetal som ligg i forslag til prosjektplan inkludert presentasjon i kommunestyret.
3. Kontrollutvalet ønskjer at revisjonsrapport er klar frå Vestlandsrevisjon IKS si side innan 20.01.2026, ferdig verifisert og med kommunedirektøren sin uttale vedlagt og/eller innarbeidd.

Føremålet med forvaltningsrevisjonen er:

Føremålet med forvaltningsrevisjonen er å undersøke i kva grad Ulvik herad lukkast med å rekruttere og behalde naudsynt kompetanse i organisasjonen. Vidare er det ein del av føremålet å sjå på korleis Ulvik herad legg til rette for at folk vert verande i stillingane sine over tid.

Med bakgrunn i føremålet, er det formulert følgjande problemstillingar som vil bli undersøkt:

1. I kva grad lukkast Ulvik herad med å rekruttere naudsynt kompetanse til organisasjonen?
2. Kva system, rutinar og praksis har Ulvik herad for oppfølging og utvikling av tilsette i heradet, med mål om at desse skal vera motiverte til å halda fram i jobben?
3. Kva system, rutinar og praksis har ein for å fange opp læringspunkt frå tilsette som sluttar, og i kva grad nyttar ein dette til læring og utvikling i organisasjonen?

Som ein del av arbeidet med å belyse desse problemstillingane vil revisjonen blant anna sjå på: - Aktuelle rekrutteringsprosessar - Medarbeidaroppfølging - Avtale- og planverk - Tillitsvalte si rolle i organisasjonen - Skrifteleg rutinar, system, mm. – Lærlingar

Vedtakskompetanse

Det er kontrollutvalet som har ansvar for å gjennomføre slike revisjonar. Det er likevel kommunestyret som har avgjersmynde i saka, etter innstilling frå kontrollutvalet, når revisjonsrapport ligg føre, jf. kommunelova § 23-3.

Vurderingar og verknader

Etter diskusjon i kontrollutvalet sitt møte 24.09.2025 har no Vestlandsrevisjon IKS sendt over oppdatert prosjektplan med forslag til diskusjon i kontrollutvalet. Forvaltningsrevisor Tommy Aarehun skriv mellom anna slik i epost til sekretariatet.

Opprinneleg prosjektplan:

1. I kva grad lukkast Ulvik herad med å rekruttere naudsynt kompetanse til organisasjonen?
2. Kva system, rutinar og praksis har Ulvik herad for oppfølging og utvikling av tilsette i heradet, med mål om at desse skal vera motiverte til å halda fram i jobben?
3. Kva system, rutinar og praksis har ein for å fange opp læringspunkt frå tilsette som sluttar, og i kva grad nyttar ein dette til læring og utvikling i organisasjonen?

Oppdatert prosjektplan:

1. I kva grad lukkast Ulvik herad med å rekruttere naudsynt kompetanse til organisasjonen?
2. I kva grad har Ulvik herad system, rutinar og praksis for oppfølging og utvikling av tilsette i heradet, med mål om at desse skal vera motiverte til å halda fram i jobben?
3. I kva grad har Ulvik herad system, rutinar og praksis for å fange opp læringspunkt frå tilsette som sluttar, og i kva grad nyttar ein dette til læring og utvikling i organisasjonen?

Levering av rapport

Når det gjeld framdrift for prosjektet er det som nemnt tidlegare ynskjeleg at avlevering av rapport vert skyvd til møte 2 i 2026. Etter dialog med administrasjonen har eg no fått avklart at gjennomføring av 10-faktor i Ulvik vert i desember 2025, der resultata vert kjent for meg medio januar. For å kunne innarbeide dette i rapporten treng eg tida til møte nummer 2, slik vi snakka om i KU sist.

Eg har ikkje endra på dette i prosjektplanen, sidan det der står våren 2026. Men vedtaket i KU knytt til levering er fyrste møtet, og det vil ikkje gå om resultat frå 10-faktor skal vera med.

Orientering knytt til framdrift i prosjektet i møtet 13.11

Eg er no godt i gang med arbeidet med dette prosjektet og vil kunne seia meir om dette i møtet 13.11.

Etter sekretariatet si meining er føreslåtte endringar i tråd med diskusjon frå møtet 24.09.2025. Men det vil medføre ei forseinking av prosjektet. Slik det ser ut no vert rapporten først handsama i kontrollutvalet sitt møte i mai og heradsstyret i juni 2026, 18 månader etter tinging.

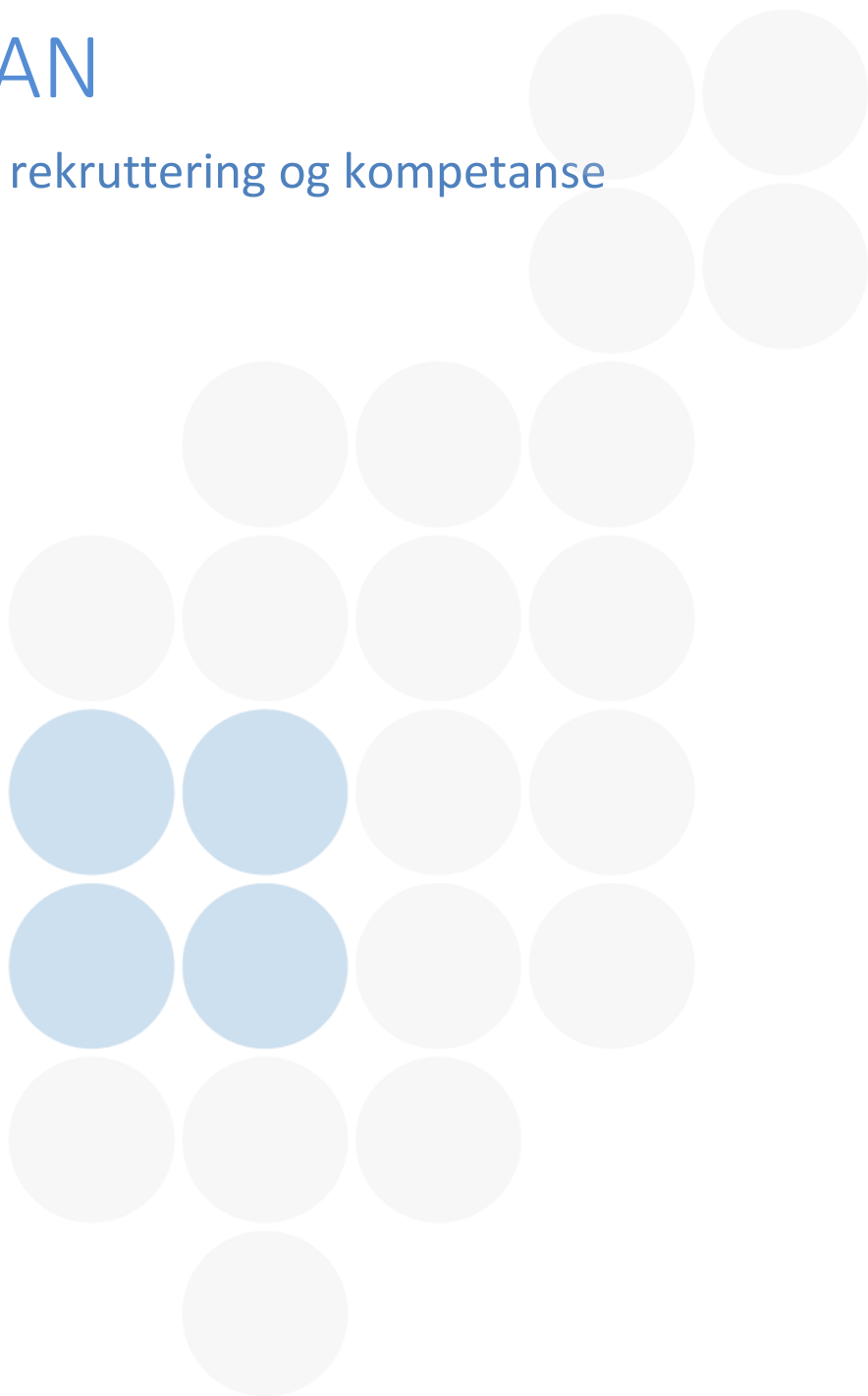
Ut over dette har sekretariatet ikkje innvendingar til føreslåtte endringar. Oppdatert prosjektplan ligg som vedlegg.

Konklusjon

Sekretariatet rår til at omarbeida prosjektplan vert godkjent.

PROSJEKTPLAN

Forvaltningsrevisjon – rekruttering og kompetanse



28.10.25

Ulvik herad

Bakgrunn

Framlegg til prosjektplan er utarbeidd med grunnlag i bestilling frå kontrollutvalet i Ulvik herad i sak 24/24 der det vart fatta følgjande vedtak:

VEDTAK

1. Kontrollutvalet ønskjer at det vert gjennomført forvaltningsrevisjon innan rekruttering og kompetanse.
2. Utvalet ber Vestlandsrevisjon IKS utarbeida forslag til prosjektplan i tråd med dei føringane utvalet har gjeve, inkl. føremål, problemstillingar, ev. avgrensingar, ressursbruk og leveringstidspunkt.
3. Utvalet ber Vestlandsrevisjon IKS levere forslag til prosjektplan til sekretariatet seinast 20.01.2025, slik at kontrollutvalet kan handsama prosjektplanen i møte 13.02.2025

Vedtaket i kontrollutvalet og prosjektplanen byggjer på «Plan for forvaltningsrevisjon» som vart vedteke i heradsstyret i Ulvik i sak 086/24 i samsvar med krava i Lov om kommuner og fylkeskommune (Kommunelova) ¹ § 23-3.

Med bakgrunn i det påbyrja arbeidet med prosjektet vart det i oktober 2025 gjort ein justering av prosjektplanen. Dette var i stor grad språklege endringar.

Om forvaltningsrevisjon

Definisjonen av forvaltningsrevisjon følgjer av Kommunelova § 23-3 første ledd.

§ 23-3. Forvaltningsrevisjon

Forvaltningsrevisjon innebærer å gjennomføre systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, regeletterlevelse, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets eller fylkestingets vedtak.

Etter kommuneloven § 23-2 første ledd bokstav c skal kontrollutvalet sjå til at

«det utføres forvaltningsrevisjon av kommunens eller fylkeskommunens virksomhet, og av selskaper kommunen eller fylkeskommunen har eierinteresser»

Revisor skal etter kommuneloven § 24-2 gjennomføre forvaltningsrevisjon bestemt i lov eller i medhald av lov.

¹ Lov om kommuner og fylkeskommuner av 22. Juni 2018 nr 83
<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2018-06-22-83>

Føremål, problemstillingar, og revisjonskriterier

Føremål

Tilgang på nok og riktig arbeidskraft er kanskje den aller største utfordringa for norske kommunar, og framover vil kampen om arbeidskrafta truleg tetne seg enno meir til. I kampen om arbeidskrafta er det viktig å ha ei systematisk og kunnskapsbasert tilnærming til korleis ein arbeider med rekruttering for å sikre at ein greier å tileigne seg den naudsynte kompetansen.

Føremålet med forvaltningsrevisjonen er å undersøke i kva grad Ulvik herad lukkast med å rekruttere og behalde naudsynt kompetanse i organisasjonen. Vidare er det ein del av føremålet å sjå på korleis Ulvik herad legg til rette for at folk vert verande i stillingane sine over tid.

Vidare er det viktig at kommunane har gode system, planar og rutinar for korleis ein føl opp og utviklar dei tilsette ein allereie har for å sikre at ein beheld og utviklar denne kompetansen. Og kva læringspunkt kan ein hente ut når ein tilsett vel å slutte til fordel for tilsvarande jobb ein annan stad?

Forvaltningsrevisjonen vil ha eit overordna blikk på kompetansepolitikken i Ulvik herad – frå rekruttering, via oppfølging og utvikling av tilsette, til læring frå dei som vel å avslutte til arbeidsforhold i heradet.

Problemstillingar

1. *I kva grad lukkast Ulvik herad med å rekruttere naudsynt kompetanse til organisasjonen?*
2. *I kva grad har Ulvik herad system, rutinar og praksis for oppfølging og utvikling av tilsette i heradet, med mål om at desse skal vera motiverte til å halda fram i jobben?*
3. *I kva grad har Ulvik herad system, rutinar og praksis for å fange opp læringspunkt frå tilsette som sluttar, og i kva grad nyttar ein dette til læring og utvikling i organisasjonen?*

Som ein del av arbeidet med å belyse desse problemstillingane vil revisjonen blant anna sjå på:

- Aktuelle rekrutteringsprosessar
- Medarbeidaroppfølging
- Avtale- og planverk
- Tillitsvalte si rolle i organisasjonen
- Skrifteleg rutinar, system, mm.
- Læringar

Revisjonskriterium

Revisjonskriterium er dei krav, normer og/eller standardar som kommunen skal vurderast opp mot. Kriteria skal vere basert på autoritative eller anerkjente kjelder innanfor det reviderte området og skal vere relevante, konkrete og i samsvar med dei krav som kan stillast til kommunen.

Relevante kjelder for revisjonskriterium i samband med forvaltningsrevisjonsprosjektet kan vere:

- Relevant nasjonalt lovverk, retningslinjer mm.
- Lokale vedtak, planar, retningslinjer og dokument knytt til kompetansepolitikk
- Hovudtariffavtale og anna avtaleverk

Tilnærming og gjennomføring

Metode

Etter kommunelova § 24-2 andre ledd skal revisor «*planlegge, gjennomføre, dokumentere og rapportere sitt arbeid i samsvar med lov og forskrift og god kommunal revisjonsskikk*».

Vestlandsrevisjon IKS arbeider i tråd med «RSK 001 standard for forvaltningsrevisjon»² vedteken av Norges Kommunerevisorsforbund (NKRF) ved gjennomføring av forvaltningsrevisjonar. Dette er ein standard som definerer god kommunal revisjonsskikk for forvaltningsrevisjon innanfor rammene av kommunelova, og Forskrift om kontrollutvalg og revisjon. Standarden byggjer vidare på internasjonale prinsipp og standardar fastsett av INTOSAI og IIA.

I samsvar med god kommunal revisjonsskikk vil det verta gjennomført oppstartsmøte med administrasjonen i kommunen. På oppstartsmøtet vil det bli gjort greie for bakgrunnen for forvaltningsrevisjonen, problemstillingar, aktuelle kriterium, informasjonsbehov og gjennomføringa av kontrollen.

Vi vil samle inn data frå ulike kjelder. I dette prosjektet vil det verta gjennomført dokumentanalyse av sentrale dokument og dokumentasjon vi innhentar frå Ulvik herad. I tillegg vil vi gjennomføre intervju med nøkkelpersonar i organisasjonen, tillitsvalte og med utvalde tilsette. Alle intervju vil bli verifiserte.

Vidare meiner vi det i dette prosjektet vil vera naturleg å gjennomføre ei eller fleire spørjeundersøkingar for å bidra til ei breiare belysning av problemstillingane. Vi trur dette vil vera eit viktig bidrag og kan tilføre prosjektet nyttig informasjon utover intervju og dokumentanalyse.

Vi vil som ein del av prosjektet også sjå på andre kommunar for å samanlikne tiltak og grep i Ulvik med desse. I arbeidet vil vi også nytte resultat frå Ulvik herad si 10-faktor undersøking.

Dei innsamla data vil bli vurdert og analysert opp mot etablerte revisjonskriterium for å svare på problemstillingane i forvaltningsrevisjonen.

Gjennomføring

Oppdragsansvarleg forvaltningsrevisor i Vestlandsrevisjon IKS er Tommy Aarethun. Prosjektet er estimert til ca. 300 timar, og revisor føreslår oppstart i februar 2025 med mål om ferdigstilling innan årsslutt og politisk handsaming i kontrollutvalet våren 2026.

Undervegs i prosjektet vil oppdragsansvarleg forvaltningsrevisor orientere om framdrift, og avklare eventuell endringar i prosjektet.

² RSK 001 – Standard for forvaltningsrevisjon, revidert 08/20

https://www.nkrf.no/filarkiv/File/Publikasjoner/RSK_RevisjonsStandard_Kommune/RSK_001_Standard_for_forvaltningsrevisjon_200812.pdf



Saksframlegg

Saksnr: 2024/27-4
Saksbehandlar: Kjartan Haugsnes

Saksgang

Utval	Utv.saksnr.	Møtedato
Ulvik herad, Kontrollutvalet	25/25	13.11.2025

Møteplan for kontrollutvalet 2026

Forslag til vedtak

Dato	Merknad
11. og 12. februar	Folkevaldopplæring Solstrand
26. februar	
28. mai	Årsrekneskap Ulvik herad
10. september	Revisjonsplan og budsjett
26. november	

Samandrag

I dette møte skal kontrollutvalet vedta møteplan for 2026. Møta må tilpassast ut i frå om sakene skal vidare til formannskapet og heradsstyret.

Hogne Haktorson
kontrollsjef

Kjartan Haugsnes
seniorrådgjevar

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har difor inga handskriven underskrift

Saksutgreiing

Bakgrunn for saka

Det er praktisk at møtetider i kontrollutvalet er tilpassa saker som eventuelt skal vidare til formannskap og heradsstyret.

Det er føremålstenleg å ha møteplan for kontrollutvalet for heile 2026. Spesielt gjeld dette i høve handsaming av årsmelding og rekneskap for heradet.

Vedtakskompetanse

Det er kontrollutvalet som har vedtakskompetanse til å vedta eigen møteplan, jf. Kommuneleva § 23-2.

Vurderingar og verknader

Møteplan for Ulvik herad er enno ikkje vedteke. Kontrollutvalet kan vurdere å berre sette første møte i 2026 og vente med møteplan til Ulvik herad er klar med sin i høve andre politiske utval. Det kan vere naudsynt å endre dato i mai knytt til når årsrekneskap vert handsama i formannskap og heradsstyre.

Konklusjon

Det er føremålstenleg at kontrollutvalet har ein møteplan for heile 2026.

Fra: Hogne Haktorson[Hogne.Haktorson@vlfk.no]
Sendt: 01.10.2025 13:56:17
Til: Anne Kristin Meyer; Kjartan Haugsnes; Helge Inge Johansen; Miriam Akkouche; Malene Hopsdal Grønningen[Anne.Kristin.Meyer@vlfk.no; Kjartan.Haugsnæs@vlfk.no; Helge.Inge.Johansen@vlfk.no; Miriam.Akkouche@vlfk.no; Malene.Hopsdal.Gronningen@vlfk.no]
Tittel: Årsmelding 2024-2025 Mobbeombodet i Vestland

Hei!

Det er tradisjon for å ha årsmelding frå Mobbeombodet i Vestland som referatsak i kommunale kontrollutval i løpet av hausthalvåret.

Sjå gjerne i protokoll frå sist haust, om kontrollutvalet har tenkt noko ekstra rundt desse årsmeldingane.

Årsmelding 2024-2025 for Mobbeombodet i Vestland ligg no føre, og er vedlagt.

Med helsing

Hogne Haktorson
kontrollsjef

sekretariat for kontrollutvalet



tlf: 91 10 59 82
www.vestlandfylke.no

Ver merksam på at all dialog på e-post kan bli journalført.



Årsmelding 2024–2025

Mobbeombodet i Vestland



Vestland
fylkeskommune

Innhald

Forord	4
Samandrag	5
Mobbeombodet i Vestland	6
Samarbeidspartnarar	7
Fagleg forankring og verdiplattform	7
Arbeidet til mobbeombodet i 2024–2025	8
Oppsummeringar i tabell- og diagramform	8
Arbeid for å gjere tenesta meir synleg	11
Engasjementskart	12
Innlegg og føredrag som gjeld barnehage- og skulemiljø	13
Ombodsblikket på Vestland	14
Systemet må verke	14
Autoritativ klasseleiing og jamn innsats for å sikre eit trygt og godt klassemiljø	15
Det viktige fellesskapet	15
Sårbarheitsfaktorar hjå barn og unge	15
Bekymringsfullt skulefråvær	15
Det viktige foreldresamarbeidet	16
Lytt til barn og unge	16
Barnehagane	18
Tilrådingar	19
Vegen vidare	21
Kjeldeliste	22

Forord

No sit du med årsmeldinga til mobbeombodet i handa eller på skjermen din. Årsmeldinga gjeld for barnehage- og skuleåret 2024–2025 og viser mobbeomboda sitt perspektiv – ombodsblikket – på det psykososiale leike- og læringsmiljøet til barn og unge. Meldinga er skriven med utgangspunkt i førespurnadane som har komme inn til mobbeombodet, og arbeidet vi har gjort. Observasjonar og erfaringar frå enkeltsaker og systemarbeid er inkludert. Mobbeombodet rapporterer til fylkestinget i Vestland for å vise korleis ressursar har vore nytta, men endå meir for å peike på svakheiter og på moglegheiter som kan vere til nytte i det vidare arbeidet til fylkeskommunen og kommunane i Vestland. Årsmeldinga er ikkje ein tilstandsrapport om alt som går føre seg i skular og barnehagar i Vestland, men ho rommar nyansar og perspektiv som supplerer det eksisterande datagrunnlaget som kommunane og andre barnehage- og skuleeigarar har.

Vi takkar alle som har tatt kontakt med oss, og dei vi har samarbeidd med dette året. Vi tar med oss alle tilbakemeldingar vi har fått, og er særleg takksame for samarbeidspartnarar som har utfordra oss på arbeidet vårt. Det bidreg til at vi utviklar rolla vår og kvaliteten på tenesta vi leverer.

I år vil vi også rette ei stor takk til Birthe Johanne, Geir og Helen i fylkeskommunen si kommunikasjonsavdeling som har hjelpt oss med språkvask, montering og publisering av årsmeldinga.

Vi ber særleg om at ansvarlege politikarar, administrasjon og tilsette i skule og barnehage løftar og bruker årsmeldinga. Les ho, lytt til stemmene frå elevar, foreldre og tilsette, og kontakt oss gjerne om du vil høyre meir!

Gøril Hillersøy og Hildegunn Hodneland
Mobbeombod i Vestland,

01.08.2025

Samandrag

Skule- og barnehageåret 2024–2025 har mobbeombodet motteke 156 førespurnader som gjeld barnehage og/eller skulemiljø i Vestland. Det er flest foreldre som tek kontakt, men i større grad enn tidlegare ser vi at også tilsette i skule og barnehage kontaktar oss for å sparre eller få råd og rettleiing i krevjande saker. Ein del av arbeidet vårt i løpet av året er også å delta med presentasjonar og innlegg for tilsette i barnehage og skule, foreldre og politikarar. I år har vi hatt 74 slike oppdrag. I tillegg har vi formidla synspunkt og kunnskap om mobbing og utrygge leike- og læringsmiljø gjennom ulike innspel i media, mellom anna kronikk, avisreportasje og podcast, 13 i talet.

Gjennom besøk og samtalar med foreldre og tilsette i skular og barnehagar og førespurnadar, får vi eit innblikk i kor skoen trykker, og kva som fungerer og ikkje fungerer når barn og unge ikkje har det trygt og godt i barnehage eller skule. Vi erfarer at mobbing er meir enn enkeltelevar som er slemme med kvarandre, den som blir mobba og den som utfører mobbeåtfærd. Mobbing handlar om komplekse sosiale prosessar og negative gruppedynamikkar, og vi må sjå det som skjer i samanheng med omgjevnadane til barnet/eleven.

I årsmeldinga løftar vi fram problemområde og utfordringar vi ser i skule- og barnehage. Avslutningsvis gir vi tilrådingar til skule- og barnehageeigar, leiarar og tilsette.

Som i førre årsmelding ser vi at det er nødvendig å rette søkelyset mot utrygge klassemiljø. Det kan vere klassemiljø der lærarar anten treng støtte i klasseleiingsarbeidet, eller det er vanskeleg for både skule og barnehage å få tak i og halde på kvalifiserte leiarar, lærarar og fagarbeidarar. Ufrivillig skulefråvær, sårbare elevgrupper og brot på aktivitetsplikt i skule og barnehage står også fram som tydelege problemområde. Vi har få førespurnader frå barnehage, men høyrer likevel ofte at «det starta i barnehagen», og har også i årets årsmelding eit eige kapittel med informasjon om korleis vi arbeider inn mot barnehagefeltet.

Innsparingar i kommunane har stor innverknad på tilbodet til barn og unge, både i og utanfor skule og barnehage, men dette er ikkje den einaste årsaka til mobbing og utrygge leike- og læringsmiljø. Vi opplever eit strekk i laget, både mellom skular/barnehagar og mellom tilsette i same skule eller barnehage. Vi ser at kunnskap, kompetanse, haldningar, kultur og vilje til utvikling og endring har stor betydning for korleis ein arbeider både med førebygging og handtering av utrygge leike- og læringsmiljø. Kven barn og unge møter når dei går inn døra til skule eller barnehage, er altså svært viktig. Men også foreldregruppa, lokalsamfunnet, administrativt og politisk eigarnivå og samarbeidet mellom ulike aktørar har stor betydning for oppvekstmiljøet.

Mobbeombodet i Vestland jobbar ut frå budskapet «saman for trygge og gode barnehage- og skulemiljø». Målet med årsmeldinga er å auke kunnskap og engasjement om temaet mobbing og inkluderande barnehage- og skulemiljø. Årets elevundersøking viste at mobbetala i Vestland er stabilt høge samanlikna med fjoråret, og det er vanskeleg å gi eitt enkelt svar på kvifor det er slik. Kampen mot mobbing og utanforskap må halde fram, men ingen kan kjempe han aleine.

Vi ynskjer at du som les årsmeldinga, anten du er politikar, skule-/barnehageeigar, rektor, barnehagestyrar, lærar, elev eller føreset til eit barn i Vestland, engasjerer deg i kampen.

Ingen kan gjere alt, men alle kan gjere litt!

Årets tilrådingar skil seg ikkje i stor grad frå tidlegare år, og kjem i stikkordsform her. Les gjerne den utdjupande versjonen på side 19 og 20 også.

1. Lytt til barn og unge
2. Arbeid systematisk med barnehage- og skulemiljø
3. Set arbeid med inkluderande klassemiljø og god klasseleiing høgt på agendaen
4. Foreldresamarbeidet må styrkast og systematiserast
5. Rust opp, ikkje ned – kommunane sitt ansvar

Mobbeombodet i Vestland

Mobbeombodet i Vestland er eit lågterskeltilbod for barn i barnehage og grunnskule, og for foreldra deira. Ombodet skal arbeide mot alle former for mobbing og krenkingar, og skal bidra til at barn og unge får oppfylt rettane sine til trygge og gode barnehage- og skulemiljø. Det inneber at alle kan spørje ombodet om råd i saker som gjeld barnehage- og skulemiljø. Mobbeombodet har teieplikt.

I Vestland var det i 2024 registrert 32 445 barn i barnehagar ¹ og 76 118 elevar i grunnskulen ².

Ordninga med fylkesvise mobbeombod vart initiert som ei nasjonal prøveordning hausten 2018. Fylkestinget i Vestland vedtok mandatet ³ som mobbeombodet arbeider ut frå 10.06.20. I Vestland er det to mobbeombod. Gøril Hillersøy og Hildegunn Hodneland er begge tilsette i 100 prosent stilling. Som ombod er vi uavhengige av politiske og administrative myndigheiter. Saman med elev- og lærlingombodet er vi plasserte i staben til fylkesdirektøren, i avdeling for organisasjon og økonomi. Vi har kontorstad ved fylkeshusa i Leikanger og i Bergen.

Mobbeombodet i Vestland skal ha eit tydeleg uttalt verdi-/barnesyn. Vi skal vere barna si stemme i samfunnsdebatten i saker som handlar om rettane barn- og unge har til trygge psykososiale miljø. Dette gjer vi ved å samle dokumentasjon,



Foto: Morten Wanvik, Vestland fylkeskommune

Hildegunn Hodneland og Gøril Hillersøy.

statistikk og rapportar til politikarar, men også gjennom uttalar – intervju, kronikkar etc. – i media, og gjennom innlegg i eigne sosiale medium. Vi samarbeider også med ombod i andre fylke om høyringsinnspel til lovendingar som omhandlar barn og unge.

Her kan du kontakte oss:

Telefon: 57 30 03 33
E-post: mobbeombod@vlfk.no
Nettside: vlfk.no/mobbeombodet

¹ 09220: Barnehager, etter region, statistikkvariabel og år. Statistikkbanken

² 05232: Elevar i grunnskoleutdanning, etter region, statistikkvariabel og år. Statistikkbanken

³ Kva er og kva gjer mobbeombodet - Vestland fylkeskommune

Samarbeidspartnarar

Mobbeombodet har jamlege møte med elev- og lærlingombodet i Vestland. Der diskuterer vi aktuelle problemstillingar, som er felles for begge ombodstenestene. Både mobbeombodet og elev- og lærlingombodet høyrer til i det nasjonale nettverket av fylkesvise mobbeombod, oppvekstombod og elev- og lærlingombod. Eitt av mobbeomboda i Vestland sit i arbeidsutvalet for nettverket. Gjennom faste samlingar og i arbeidsgrupper har vi hatt faglege drøftingar, delt erfaringar og gitt høyringssvar.

Læringsmiljøsenteret i Stavanger har hatt i oppgåve å legge til rette for kompetansesamlingar for omboda. Å vere i nettverk med andre ombod har bidratt både til fagleg utvikling og rolleforståing. I tillegg møter vi i løpet av barnehage- og skuleåret andre aktørar som arbeider med og for barn og unge:

- Elevorganisasjonen (EO)
- Røde Kors/Gatemeglerne
- Redd Barna Norge
- Rådet for menneske med nedsett funksjonsevne (RMNF) v/leiar
- Stataforvaltaren i Vestland
- Regionalt kunnskapssenter for barn og unge (RKBU-Vest)
- Regionalt ressurscenter om vold, traumatisk stress og sjølvmoordsførebygging (RVTS-Vest)
- Foreldreutvalet for grunnopplæringa (FUG)
- Foreldreutvalet for barnehagar (FUB)

Fagleg forankring og verdiplattform

For å vere ein tydeleg aktør og nyttig rådgjevar og samarbeidspartnar for brukarane våre, er det viktig å vere fagleg oppdatert på forskning og tilgjengeleg kunnskap om mobbing og psykososialt skule- og barnehagemiljø. Den faglege forankringa i arbeidet til mobbeombodet i Vestland er i samsvar med tilrådingane til Utdanningsdirektoratet om forskingsbasert og erfaringsbasert kunnskap. Mobbeomboda i Vestland har god kjennskap til retten til å ha det trygt og godt i høvesvis opplæringslova § 12-4 og barnehagelova § 42. I tillegg har vi lang og relevant utdanning og praksis knytt til felte vi arbeider med. Begge omboda har lang bakgrunn frå skulefeltet. I tillegg er det eine ombodet også utdanna

jurist, medan det andre har vidareutdanning i førebygging og handtering av mobbing i skule og barnehage frå Universitetet i Stavanger (UiS).

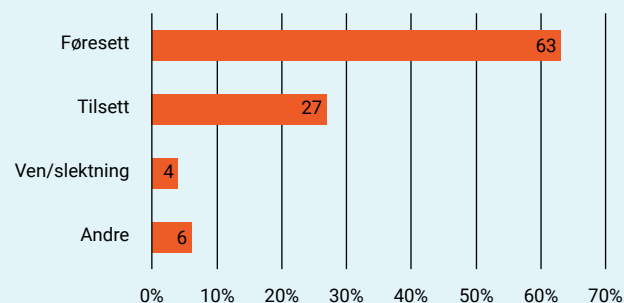
Mobbeomboda deltek jamleg på faglege samlingar for det nasjonale nettverket med fylkesvise elev-, lærling- og mobbeombod, som Læringsmiljøsenteret (LMS) ved UiS arrangerer på oppdrag frå Utdanningsdirektoratet.

Mobbeombodet har ei relasjonell og systemisk tilnærming til mobbing. Det betyr at vi ser på mobbehandlingar som meir enn uønskt åtferd i seg sjølv. Synet på mobbing har over tid endra seg frå eit individualistisk perspektiv, med eit offer og ein pådrivar som må stoppast, til eit sosiologisk perspektiv, der vi ser mobbeåtferda i lys av omgjevnadane til barna. Forsking på mobbing i skule og barnehage viser at mobbing svært ofte handlar om dynamikken i barnegruppene. Enkeltelevar skal framleis følgjast opp og mobbeåtferd stoppast. Men vi må ha ei breiare forståing av mobbing og setje i verk tiltak på både individ- og gruppenivå for å lukkast. Mobbeombodet arbeider ut frå dette kunnskapsgrunnlaget, fordi vi erfarer at der eitt barn i gruppa ikkje har det bra, er det ofte fleire i same klasse/gruppe som kjenner på utanforskap og mobbing. Mobbing handlar ofte om utrygge miljø og om kampen om å høyre til. Det skjer i ein samanheng og kan også handle om kultur og relasjonar.

Arbeidet til mobbeombodet i 2024–2025

Mobbeombodet har fått 156 førespurnader som gjeld barnehage- og/eller skulemiljø. Det er færre enn førre skuleår, der talet var 201. Samstundes har vi hatt ein auke i førebyggjande oppdrag, som foreldremøte og møte/samlingar med tilsette i skule og barnehage. Vi har hatt 74 slike oppdrag i år, 28 fleire enn året før. Vi ser også at vi vert kontakta fleire gonger i same sak, både av føresette og av skule/barnehage. Vi har synleggjort kor mange saker dette gjeld, i tabellane under. Dei fleste som kontaktar oss er foreldre til barn som ikkje har eit trygt barnehage- eller skulemiljø. Den nest største gruppa er tilsette som tek kontakt for å få råd eller rettleiing i ei sak. Tabellane under syner korleis førespurnadane fordeler seg på felt og alder, og kven som har tatt kontakt med oss.

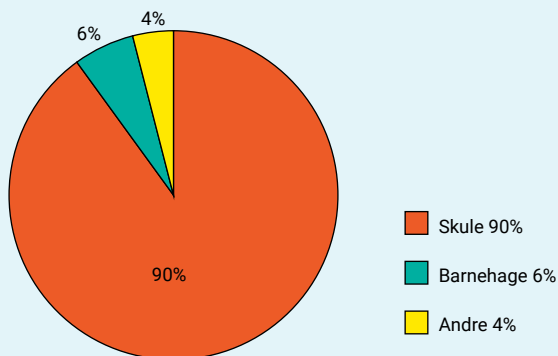
Desse har teke kontakt



Tilsette som har kontakta oss har vore leiarar i skule/barnehage, lærarar og førskulelærarar, assistentar. Nokre av førespurnadane under «tilsette» kjem også frå skulehelseteneste og barnekoordinatorar. «Andre» som har tatt kontakt inkluderer FAU-representant, sambygdingar og leiar av fritidsaktivitet

Oppsummeringar i tabell- og diagramform

Førespurnader 2024–25

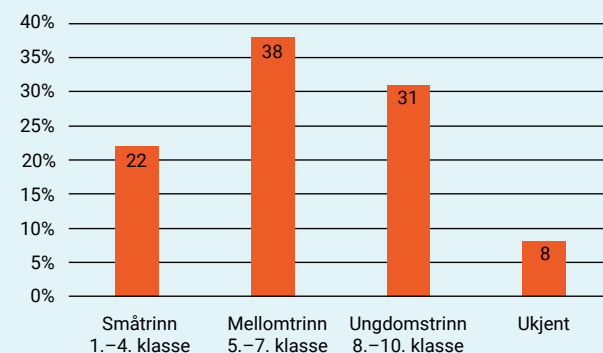


Dei fleste, og totalt 141 førespurnader, har kome frå skulefeltet.

Diagrammet syner òg at barnehage brukar tenesta, totalt 9 førespurnader.

Vi har mottatt 6 førespurnader som gjeld situasjonar utanfor barnehage og skule. Det kan vere saker frå fritidsarenaer, vidaregåande skule eller tidlegare elevar som ynskjer råd om tidlegare sak.

Trinnfordeling skule

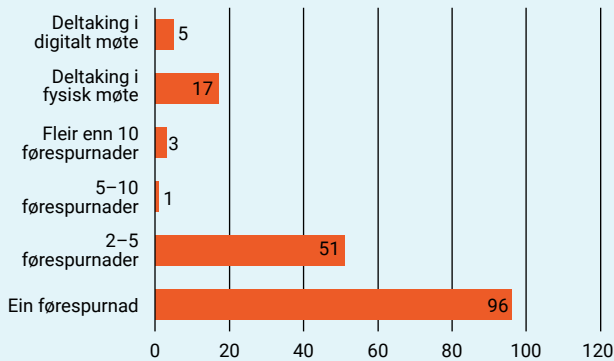


Vi mottek framleis flest førespurnader som gjeld mellomtrinnet, men vi ser at fordelinga mellom dei tre trinna er jamnare no enn for nokre år tilbake.

Fordelinga mellom kjønn er tilnærma lik. I saker som omhandlar enkeltindivid (ikkje grupper), og der kjønn på eleven er oppgitt gjeld 63 av sakene gutar og 56 jenter.

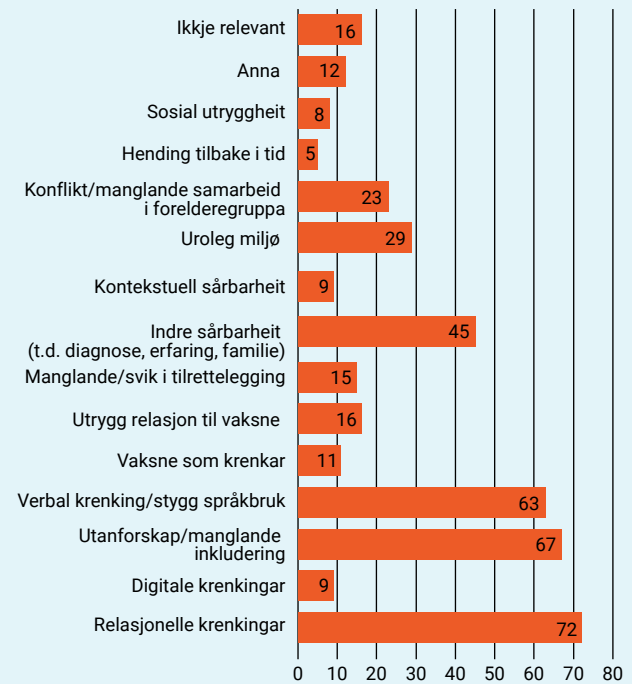
Frå barnehagefeltet er det flest førespurnader som gjeld dei eldste barna.

Oppfølging pr. sak



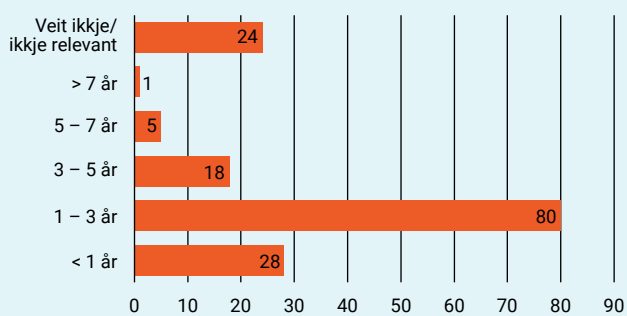
Diagrammet viser kor mange førespurnader vi har pr. sak. Om lag 2/3 kontaktar oss berre ein gong og mottek støtte, råd og rettleiing ut frå problemstillinga dei presenterer. I om lag 1/3 av sakene blir vi kontakta mellom 2-5 gonger, anten fordi saka ikkje har løyst seg, eller fordi det dukkar opp andre problemstillingar som anten heim eller skule vil drøfte med mobbeombodet. Dersom det er uttalt ønske om det frå elev/foreldre eller skule si side, og om vi har kapasitet til det, deltek vi enkelte gongar i møte. Diagrammet viser berre om vi har deltatt i fysisk eller digitale møte, ikkje om vi har delteke i fleire møte i same sak.

Kva opplever barnet?



Diagrammet over viser kva barn opplever og blir utsett for i skulen. Utanforskap og relasjonelle krenkingar er det vi høyrer mest om, og desse heng sjølvsagt også ofte saman. Fleire opplever å bli utsett for verbal krenking, noko som vi ser igjen i førespurnader frå skular som ønskjer råd og rettleiing om korleis ein kan arbeide med språkbruk i skulen. Vi ser også ei auke i førespurnader der konfliktar foreldre imellom gjer sakene meir komplekse og vanskelege å løyse. Det kan handle om foreldre som anten opplever samarbeid med andre foreldre som konfliktfylt og krevjande, men også samarbeidet med skulen.

Kor lenge har eleven opplevd mobbing og utrygt skulemiljø



I denne årsmelding ynskjer vi å synleggjere kor lenge elevar har stått i eit utrygt skulemiljø når mobbeombodet får kjennskap til saka. Diagrammet over viser at det er fleire elevar som har hatt eit utrygt skulemiljø i 3-5 år enn det er som har hatt det kortare enn eitt år. 18 elevar har opplevd mobbing og utrygt skulemiljø mellom 5-7 år av skuletida si, for 1 elev har situasjonen vart i over 7 år. I nokre av sakene er ikkje tida saka har vart i eit tema, eller det er ikkje relevant for førespurnaden.

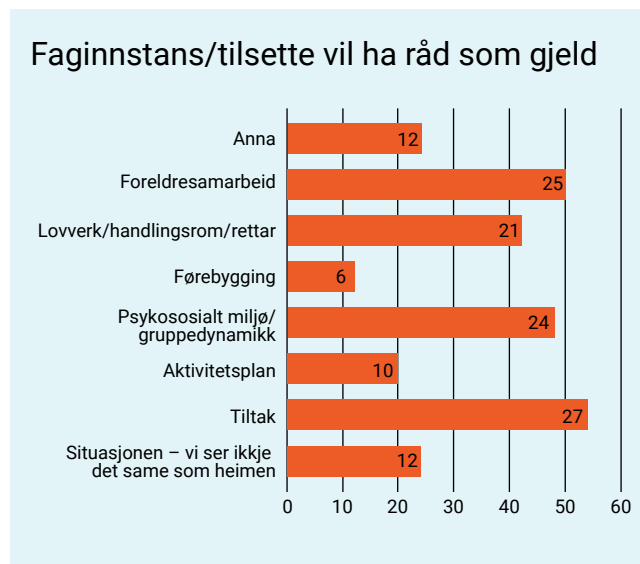
Kva sviktar i handteringa?

Diagrammet under viser kva som har svikta i sakene der mobbeombodet blir kontakta. Det er vanleg at det er fleire av punkta som gjeld for ei og same sak. Vi ser at ein ofte trår feil allereie i byrjinga av saka. Det handlar om å ikkje bli trudd, eller at det eleven fortel at hen opplever på skulen blir bagatellisert. Det kan også handle om skulen ikkje opprettar kommunikasjon med heimen om kva som skjer vidare med det som er meldt inn, at kommunikasjonen er utydeleg, eller blir oppfatta som krenkande av elev og/eller foreldre. I over ein tredjedel av sakene vi får inn, vert det meldt om brot på regelverk. Dei fleste av desse handlar om brot på skulen si aktivitetsplikt, då oftast om plikta til å melde frå til rektor om at ein elev blir mobba og har eit utrygt skulemiljø. «Anna» i dette diagrammet handlar mest om ulike spørsmål frå skulen, og kjem fram i neste diagram.



Kva spør faginstans/tilsette om?

Diagrammet viser kva som er typiske spørsmål vi får når barnehage eller skule kontaktar oss. Oftast handlar det om rettleiing i samband med tiltak, men stadig fleire ønskjer også råd om psykososialt miljø og gruppedynamikk. Vi ser også ei auke i førespurnader frå skulane som handlar om krevjande samarbeid mellom skule og heim.



Mandatet vårt seier at mobbeombodet i Vestland skal bidra til at barn og unge får ivaretatt rettane sine til trygge og gode barnehage- og skulemiljø. I praksis handlar det i stor grad om å gi råd og rettleiing på bakgrunn av lovverk og faglege perspektiv, i tillegg til å yte emosjonell og sosial støtte.

Når vi vert kontakta av elevar og foreldre prøver vi difor

1. å lytte og møte den som tek kontakt med oss, slik at hen kjenner seg forstått og teken på alvor.
2. å ruste elevar og foreldre til å handtere eigen situasjon, opplyse dei om kva dei kan gjere og kva dei kan forvente av barnehage, skule og eigar.
3. å gi sosial støtte når elev/foreldre har behov for det i møte med barnehage/skule.

Når mobbeombodet er uroleg for ein situasjon/prosess som ikkje fører fram eller for kvaliteten på oppfølginga, seier vi frå til ansvarlege, som regel barnehagestyrar, rektor eller barnehage- og skuleeigar. Det skjer ofte parallelt med at foreldra sjølve seier frå. Som det går fram av tabellen over, ynskjer også tilsette i skule og barnehage å rådføre seg med mobbeombodet i krevjande saker. Det kan vere konkrete

spørsmål om eigna tiltak i mobbesaker eller om foreldresamarbeid. Andre gonger treng dei nokon å tenke høgt saman med, for å prøve å få auge på det dei sjølve ikkje ser. For at barnehagebarn og elevar skal ha det trygt og godt, er det avgjerande av skule og barnehage har god kapasitet til å hjelpe når det først har gått gale, når førebygging likevel ikkje er nok. God og systematisk førebygging vil føre til færre mobbesaker, men skulane må likevel vere gode på å handtere mobbesaker når dei dukkar opp. Vi veit at vi blir gode på det vi øver på. Når det gjeld handtering av mobbing og/eller utrygge skulemiljø, må vi vere gode både kollektivt og individuelt.

Arbeid for å gjere tenesta meir synleg

Evaluering av mobbeombodstenesta viste at ordninga har hatt effekt, men at ho har vore lite kjent⁴. Vi har jobba på fleire måtar for å gjere oss meir synlege.

- a) Vi har sendt ut oppdatert informasjon i form av plakatar, som kan hengast opp på skular, i barnehagar og hjå andre relevante aktørar i kommunane.
- b) *Barnehagepakken til mobbeombodet i Vestland* (sjå side 18) er sendt ut til barnehageeigarar og styrarar i fylket. Foredraget skal både bidra til å auke kompetansen på det som er krevjande i praksis, men også bidra til å gjere tenesta vår meir kjent.
- c) Mobbeombodet har delteke i debattar og stilt opp til intervju i aktuelle saker i media. Dette året har vi bidratt til 13 innlegg/intervju, fordelt på lokalaviser, regionaviser, paneldebattar, lokalradio og podstar.
- d) Gjennom eigen profil på Facebook⁵ rettar vi oss mot foreldre, tilsette, politikarar og andre aktuelle aktørar. Her deler vi relevant informasjon for målgruppa.
- e) I fysiske og digitale besøk i klasserom, foreldremøte, kommunestyre og kontrollutval har vi presentert oss sjølve og mobbeombodstenesta.

- f) Nytt av året er at vi vil offentleggjere årsmeldinga vår på nettsida til Vestland fylkeskommune. Vi vil også prøve å lage ei meir spissa pressemelding, som vi sender til redaksjonar i Vestland og andre aktuelle medium.



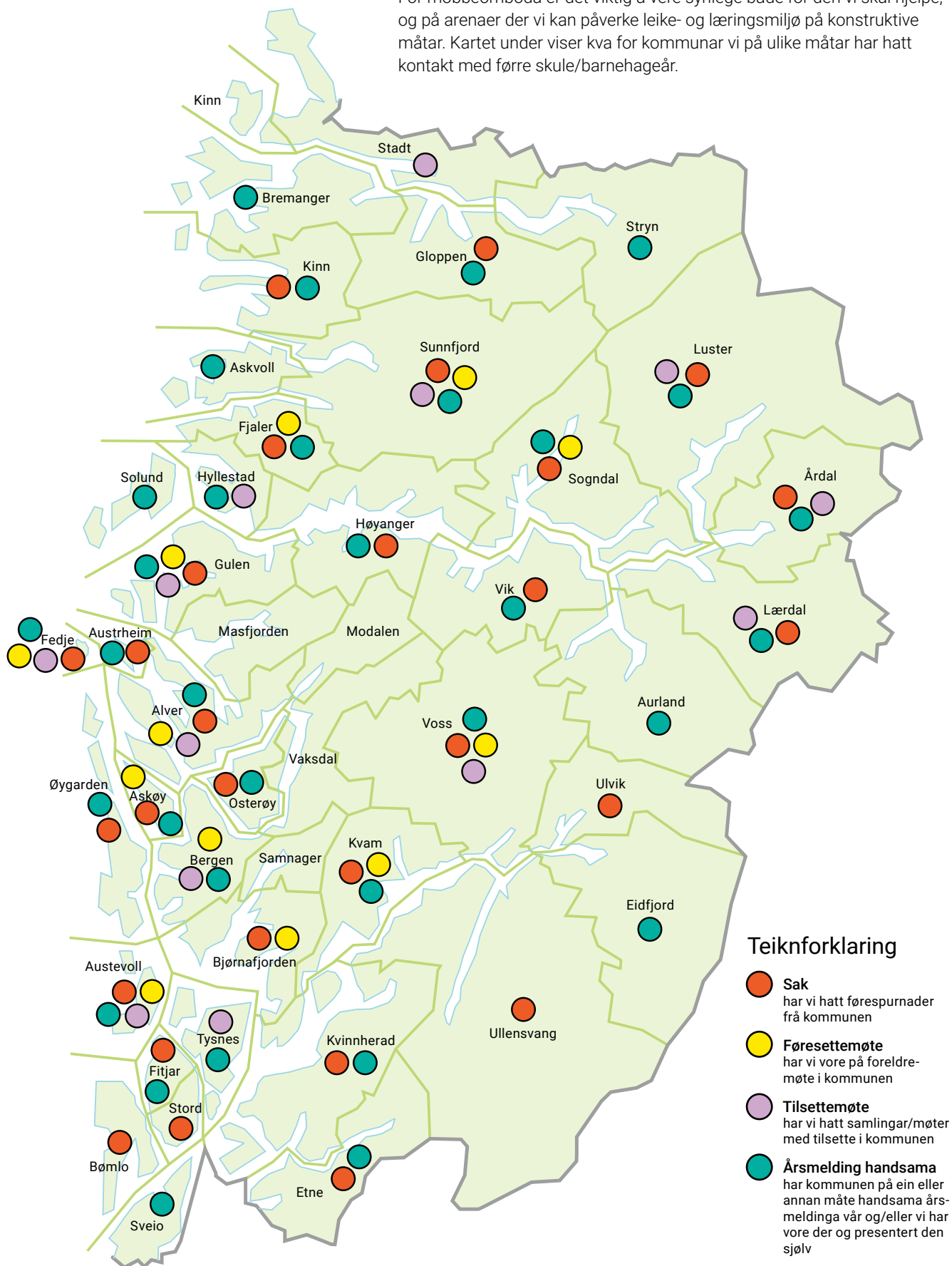
Foto: Shutterstock

⁴ <https://www.udir.no/contentassets/a252bc9ffb8d43819923e1c2c164a51f/fylkesvise-mobbeombud-nova-rapport-2020.pdf>

⁵ <https://www.facebook.com/mobbeombod>

Engasjementskart

For mobbeomboda er det viktig å vere synlege både for den vi skal hjelpe, og på arenaer der vi kan påverke leike- og læringsmiljø på konstruktive måtar. Kartet under viser kva for kommunar vi på ulike måtar har hatt kontakt med førre skule/barnehageår.



Innlegg og føredrag som gjeld barnehage- og skulemiljø

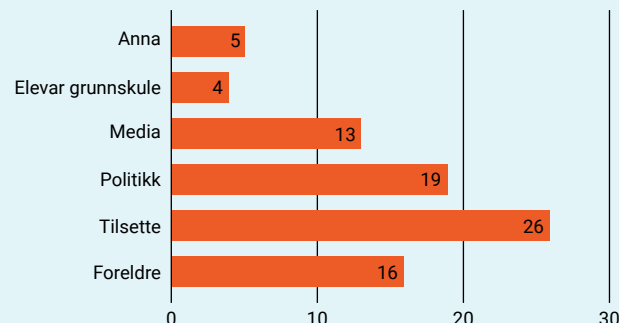
Mobbeombodet har gjennom skuleåret 2024–25 bidratt med 74 slike innlegg og føredrag i ulike forum. Vi tilpassar innlegga til publikum og ynska og behova deira, men dette er alltid viktige tema for oss når vi er ute på oppdrag: Saman for eit trygt og godt skulemiljø, erfaringar frå eige arbeid, informasjon om mobbing og sosiale prosessar blant barn og unge, kva foreldre kan bidra med for å skape trygge fellesskap og informasjon om lovverk og rettar.



Foto: Jostein Hillersøy

Mobbeombodet presenterer årsmelding for Askvoll kontrollutval.

Innlegg og føredrag som gjeld barnehage- og skulemiljø



Å treffe elevar, foreldre, tilsette i skule/barnehage, skuleeigar og politikarar har vore viktig med omsyn til å gjere mobbeombodet kjend.

« Det er tydeleg at du har både erfaring, kunnskap og eit ekte engasjement for dette viktige temaet – og det smittar! »

Styrar i barnehage, Vestland

Ombodsblikket på Vestland



Foto: Shutterstock

Systemet må verke

Opplæringslova § 12-4^o slår fast at skulen har plikt til å sikre alle elevar har eit trygt og godt skulemiljø. Denneplikta er delt inn i fem delplikter, som seier at skulen skal følgje med, gripe inn, varsle, undersøkje og setje inn eigna tiltak når elevar opplever mobbing eller mistrivsel.



Likevel skjer det jamleg brot på plikta. Av dei 153 sakene som kom inn til mobbeombodet i år, gjaldt 53 saker- eller 34%- brot på aktivitetsplikta. Elevar og foreldre fortel om saker som ikkje blir undersøkte, og at dei ikkje blir tekne på alvor når dei varslar.

Elevundersøkinga viser at det meste av mobbinga skjer i klasserommet og skulegarden – altså der vaksne burde ha oversikt. Dei nasjonale tala frå Elevundersøkinga viser at 17,5 prosent av dei som blir mobba, seier at skulen visste om det, men ikkje gjorde noko. 19,2 prosent opplevde at det vart sett inn tiltak, men utan effekt. Dette er eit tydeleg signal på systemsvikt, og at aktivitetsplikta ikkje blir følgt opp godt nok i praksis. Difor er det avgjerande at regelverk og kontrollsystem rundt aktivitetsplikta fungerer slik at elevane sitt rettsvern blir reelt.

Ei sentral endring er at Statsforvaltaren ikkje lenger skal overprøve alle fem delpliktene i aktivitetsplikta. Der dei tidlegare kunne vurdere heile oppfølginga frå skulen, skal dei no berre ta stilling til om skulen har sett inn eigna tiltak. I praksis betyr dette ei meir skjematisk overprøving, der vurderinga i hovudsak skjer ut frå den dokumentasjonen skulen legg fram.

Dette stiller større krav til skuleeigar. Spørsmålet er om vi har rusta skulane godt nok til å ta dette ansvaret – og om vi har sikra at dei har fått den nødvendige kompetansen som trengst.

Vi kan sjå eit sprik i saker mellom det som står i aktivitetsplanen – som skal godkjennast – og dei faktiske tilhøva i saka. Dette er urovekkande og kan i verste fall true rettstryggleiken til elevane.

I tillegg til eigne observasjonar har mobbeombodet også fått direkte tilbakemelding frå skuleeigarar som delar denne bekymringa. Dei peikar på det same: At dokumentasjonen som vert sendt til overprøving, ikkje nødvendigvis speglar den faktiske kompetansen eller kvaliteten i måten saka vert handtert på i praksis.

«Konklusjonen min er at systemet rett og slett ikke fungerer. Det spiller ingen rolle hva skolen faktisk gjør- bare de skriver det «riktige» i aktivitetsplaner og dokumentasjon, så har de ryggen fri. Om tiltak i planen blir gjennomført eller det er sant det som står i dokumentasjonen spiller ingen rolle. Jeg føler meg helt matt og oppgitt og synes aktivitetsplaner og klagemulighet til statsforvalteren er en stor vits... Er det virkelig slik systemet skal være?»

Sitat frå oppgitt mor i ei § 12-sak

Autoritativ klasseleiing og jamn innsats for å sikre eit trygt og godt klassemiljø

Det er godt kjent at autoritative vaksne, autoritativ klasseleiing og systematikk i arbeidet med skule-/klassemiljø fører til mindre mobbing og tryggare klassemiljø. Også dette skuleåret har mange av førespurnadane til mobbeombodet handla om urolege klassemiljø og mobbing/ekskludering, som har sitt utspring i dette. Det kan handle om lærarar som treng meir støtte i arbeidet med klasseleiing, eller skular som slit med mykje sjukefråvær blant tilsette eller med å få tak i kvalifiserte lærarar i det heile tatt. Når det blir mangel på trygge vaksne eller lite stabilitet i personalgruppa, påverkar dette skulemiljøet til elevane. Når det ikkje er vaksne som sørger for klasseleiing og kontinuitet i klasserommet, vil elevane ta over styringa. Når dette skjer, er det mange elevar som opplever mobbing og utrygghet. Ein klasse som har hatt slike utfordringar, vil ofte kjenne på konsekvensane av det i lang tid, også etter at det har kome på plass stabile vaksnekrefter, som arbeider med å snu klassemiljøet. Råd og rettleiing som vi i mobbeombodet eller andre ressurspersonar kan gi i slike saker, krev også at kompetente og trygge vaksne er til stades over tid for å setje i verk og følgje opp tiltak.

Det viktige fellesskapet

Alle elevar har rett til eit trygt og godt skulemiljø som fremjar helse, trivsel og inkludering⁶. Det å vere del av eit fellesskap er livsnødvendig for både vaksne og barn. Mange av historiene mobbeombodet får høyre, handlar om utanforskap og manglande tilhøyrse i fellesskapet både i og utanfor skulen. Konsekvensane av å bli halden utanfor fellesskapet er alvorlege. Vi høyrer om barn og unge som etter kvart gir seg sjølve skulda for at dei blir haldne utanfor, og om ein kvardag som er prega av skam, einsemd og ei kjensle av å vere annleis. Fleire opplever fysiske symptom som magevondt, søvnvanskar og hovudverk. Psykiske helseplager som angst og depresjon er heller ikkje uvanlege. Ofte er byrjande eller allereie etablert bekymringsfullt skulefråvær ein del av problembiletet.

Fleire studiar viser at effekten av mobbing og utanforskap i skulen kan vare fleire tiår etter at skulegangen er avslutta. Det verkar inn på både fysisk og psykisk helse, på relasjonar i vaksenlivet og kan føre til problem både i vidare utdanningsløp og arbeidsliv. Utanforskap og einsemd er ikkje berre eit problem for enkeltpersonen som blir ramma, men også for storsamfunnet.

Sårbarheitsfaktorar hjå barn og unge

Då årsmeldinga til mobbeombodet vart lagt fram for fylkestinget i fjor, vart vi oppfordra til å nemne særleg situasjonen til menneske med nedsett funksjonsevne. Årsmeldinga er skriven på bakgrunn av førespurnadane vi får inn og den informasjonen elevar, foreldre og tilsette vel å gi oss om saka dei ønsker råd og rettleiing i. I nokre saker får vi mykje informasjon, i andre mindre, men vi har ikkje mange saker der nedsett funksjonsevne blir nemnt som grunn til mobbing/ekskludering. Truleg er det mørketal her, det er iallfall godt dokumentert elles at elevar med ulike former for funksjonsnedsetting i større grad enn andre opplever å bli ekskluderte frå fellesskapet. Ofte kan det henge saman med manglande tilrettelegging, som gjer det vanskeleg å delta på lik linje med andre. Å vere funksjonsnedsett kan altså vere ei sårbarheit, men må ikkje vere det. Det er avgjerande at skule/barnehage er flinke til å inkludere, og legge til rette utan å stigmatisere eller ha lågare forventningar til barn med nedsett funksjonsevne.

Vi kan alle vere sårbare i kortare eller lengre periodar i løpet av livet, og sårbarheit kan henge saman med individuelle faktorar som diagnosar, åtferdsuttrykk eller språkvanskar. Det kan også handle om utfordringar i familien til eleven, som det å bli utsett for krenkingar og utfordringar med å etablere og bli i stabile vennerelasjonar. Uavhengig av kva sårbarheita består i og kor lenge ho varer, har skulen eit skjerpa ansvar for å ivareta elevar med særskilt sårbarheit⁷. Det å bli mobba gjer i seg sjølv at ein er sårbar. Mobbeombodet erfarer likevel at elevar med ulike typar sårbarheit er overrepresenterte i skulemiljøsakene vi får innblikk i, både blant dei som er utsette for mobbing, og dei som mobbar andre. Det viser at det er nødvendig med ei heilskapleg forståing av mobbing og sosiale prosessar blant barn og unge. Vi må arbeide førebyggjande både på individ- og gruppenivå, og setje i verk tiltak som følgjer opp og tek vare på både den mobbeutsette, pådrivar og heile elevgruppa.

Bekymringsfullt skulefråvær

Talet på saker der bekymringsfullt skulefråvær/skulevegning eller byrjande skulefråvær er stabilt høgt i førespurnadane til mobbeombodet. I 46 av 156 førespurnader (14 prosent) førre skuleår har eleven eit bekymringsfullt skulefråvær grunna mobbing, manglande inkludering og/eller mangel på tilrettelegging. I tolv saker (4 prosent) er ikkje eleven på skulen i det heile tatt. Vi høyrer historier om mobbing, manglande tilrettelegging og om utrygge eller manglande relasjonar til medelevar og lærarar.

⁶ [Lov om grunnskoleopplæringa og den vidaregåande opplæringa \(opplæringslova\)](#) - Lovdata

⁷ [Elever med særskilt sårbarhet](#) | [udir.no](#)

Mange av elevane med høgt skulefråvær ønskjer sterkt å gå på skulen, men kjenner eit emosjonelt ubehag ved å vere der, eller ved tanken på å gå dit. Konsekvensane av høgt skulefråvær er mange og alvorlege, både for enkelteleven og for samfunnet. Det finst etter kvart ein del forskning på området. Denne viser at det er essensielt å få eleven i tale tidleg, og gjennom samtalar med elev og føresette og andre undersøkingar av skulemiljøet, få kartlagt årsaka til at skulen har blitt ein vanskeleg stad å vere. Fleire av kommunane i Vestland har handbøker eller rutinar for bekymringsfullt skulefråvær på nettsidene sine. Mobbeombodet erfarer at det er tilfeldig om desse blir brukte, kor tidleg dei kjem i bruk, og i kva grad tiltaka blir brukte systematisk.

Det viktige foreldresamarbeidet

Skule-heim-samarbeidet er forankra i opplæringslova § 10-3. Tilsvarande for barnehagane finn vi høvesvis i rammeplanen for barnehagar kapittel 1 og i § 1 i barnehagelova. Her går det fram at barnehagen i samarbeid med heimen skal ivareta behovet barnet har for omsorg og leik, og fremje læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling. Både skule og barnehage skal altså samarbeide med foreldra om det som gjeld barnet. Kva omgrepet samarbeid skal romme, er i større grad opp til den enkelte eininga å bestemme. Foreldre-samarbeid har stor betydning i arbeidet for eit godt psykososialt miljø. Både skule, barnehage og føresette må bidra i dette samarbeidet til beste for det enkelte barnet og fellesskapet

« Tusen takk! At du engasjerte deg med ein gong i saka gjorde det mykje lettare for meg å ta det vidare med skulen med ein gong. Skulen møtte oss og barnet vårt med støtte, og viser at dei ønskjer å hjelpe! »

E-postmelding til mobbeombodet
frå ungdomsskulemor i Vestland

det er ein del av. Skule og barnehage som den profesjonelle parten har hovudansvaret for at dette samarbeidet skal fungere. Diverre ser vi at krevjande eller manglande samarbeid går att i mange av førespurnadane til mobbeombodet. Vi høyrer frå foreldre som opplever at uromeldinga deira ikkje

vert teken på alvor, og at det tek lang tid å få avtalt møte med skule eller barnehage. Fleire fortel at dei ikkje kjenner til tiltaka i aktivitetsplanen til barnet, at dei ikkje får referat frå møte, eller at noko viktig dei sa i møtet ikkje blir tatt med i referatet. Skular ønskjer råd i saker der dei opplever foreldre som krevjande og vanskelege å samarbeide med. Nokre skular melder også om dårleg oppmøte på foreldremøte, og mobbeombodet høyrer om foreldregupper som ikkje kjenner kvarandre og som samarbeider dårleg. Vi erfarer også at foreldre «tek parti» med eige barn og kan vere lite villige til å ta inn andre perspektiv. Konflikthar mellom vaksne kan nokre gonger bli konflikthar mellom elevar- og omvendt.

Søkjelyset på rettar og behov for eige barn kan nokre gongar gå på kostnad av fellesskapet. Ei fersk undersøking gjort av Foreldreutvalet for grunnskulen, FUG⁸ viser bl.a. at berre 42 prosent av dei spurte foreldra aktivt forsøker å bli kjende med andre foreldre i klassen. Undersøkinga syner også at berre halvparten tar ansvar for å inkludere nye elevar og familieane deira. For alle punkta gjeld det at talet på foreldre som tek ansvar for inkludering og skulemiljø er høgast på barnetrinnet og fell med aukande skuletrinn/alder på barnet. Det viser at skulane i større grad må legge til rette for at mobbing og den viktige rolla foreldre har med å bygge trygge fellesskap, er tema på foreldremøte. Skulane må også sørgje for at foreldra kan få møtast og bli kjende fleire gonger i løpet av skuleåret. Trygge foreldregupper skaper trygge barnegrupper.

Lytt til barn og unge

Barnets beste er eit grunnleggjande prinsipp i barnekonvensjonen til FN og er særleg nemnt i artikkel 3. Her går det tydeleg fram at i alle avgjersler som gjeld barn, skal omsynet til barnets beste vere eit grunnleggjande omsyn. Prinsippet er òg forankra i Grunnlova § 104, som slår fast at barn har rett til å bli høyrde og få sitt beste vurdert i saker som gjeld dei. I tillegg er prinsippet teke inn i den nye opplæringslova § 10-1, der det heiter at «elevens beste» skal leggjast til grunn ved avgjersle som gjeld elevar i skulen.

Ifølgje Barneombodet skal dette prinsippet bidra til at barn vert sette i sentrum for avgjersler som påverkar dei, og at dei får høve til å medverke i saker som gjeld dei.

Trass i den tydelege rettslege forankringa, er erfaringa til mobbeombodet at barnet si stemme ofte manglar i møte og saker som gjeld dei sjølve. Når stemma til barnet kjem fram, gir det vaksne eit meir heilskapleg bilete av situasjonen, noko som i sin tur fører til at skule og barnehage tek betre avgjersler. Perspektivet til barnet i ei barnehage- eller skulemiljøsak kan avdekke forhold dei vaksne ikkje er klare over, og eit barn som opplever å bli tatt på alvor, kjenner seg meir verdsett og respektert.

⁸ FUG // Foreldreundersøkelse by Superlativ Media - Issuu

Tidlegare dette året publiserte Barneombudet undersøkinga “Barnebarometeret”⁹, ei undersøking gjort blant nær 1400 femte- og sjuandeklassingar frå ulike stadar i Noreg. Over halvparten av elevane som svarte på undersøkinga meinte til dømes at vaksne i skulen i større grad må følge med og fange opp mobbing.

Rapporten “Trygge på kvarandre” frå Forandringsfabrikken kom hausten 2024. Her gir 240 barn og unge i alderen

8–18 år råd om korleis vaksne i skulen kan vere, og korleis dei kan jobbe for at det kan bli mindre plaging (omgrepet rapporten har vald å bruke) og meir inkludering og fellesskap i skulen. Mobbeombudet har laga ei oppsummering av dei mange gode innspela i rapporten. Vi presenterer dei i møte med skuleeigarar, skuleleiarar og tilsette i skulane i Vestland når vi har høve til det. Ein god ting kan ikkje seiast for ofte, difor får også råda frå Forandringsfabrikken plass i årsmeldinga:

Kva seier elevane sjølve?

- Ta opp plaging i klassen, sørg for at alle får det med seg
- Gjer det på ulike måtar- t. rollespel eller film
- Ikkje sjå på spesielle elevar, eller snakk om tema knytt til elevar i klassen
- Ikkje berre snakk om mobbing og plaging når noko har skjedd
- Ikkje fortel vidare utan å avtale med eleven
- Snakk om ulike ting innan plaging og mobbing – **formelle og uformelle reglar**
- La elevane stille spørsmål om det, gjerne anonymt
- Hjelp elevane til å bli kjent med kvarandre
- Lag grupper i friminutta og i timane, læraren må bestemme

Frå rapporten «Trygge på kvarandre», Forandringsfabrikken 2025

⁹ Barnebarometeret 2025 – Barneombudet

Barnehagane

«Finst det mobbing i barnehagen?» er eit spørsmål vi i mobbeombodet får med jamne mellomrom. Sjølv sagt er det ein del av den naturlege utviklinga til barn å prøve ut ulike negative handlingar som å ta leikar frå jamaldringar, bite eller dytte, utan at vi nødvendigvis skal eller bør kalle dette for mobbing. Dersom ein ser døme på eit samspel mellom barn som er prega av negative interaksjonar, er det viktig at personalet har både kunnskap og kapasitet til å gripe inn og rettleie. Dette kan til dømes vere at nokre barn ikkje blir inviterte inn i leiken, eller at dei blir utsette for verbale eller fysiske krenkingar. Vi veit at barn som vert utsette for gjentekne negative handlingar kan har auka risiko for sosiale, emosjonelle og akademiske vanskar seinare i livet (Idsøe & Roland, 2017).

Mobbeombodet har hatt ni førespurnader frå barnehagefeltet det siste året. Sjølv om det ikkje er mange, ser vi at dei same problemstillingane går att i alle sakene der det er foreldre som tek kontakt med oss. Det handlar om at dei kjenner seg bagatelliserte når dei melder frå om at barnet ikkje har det trygt i barnehagen, om manglande undersøkingar og/eller om tiltak som ikkje vert gjennomførte eller har effekt. Barnehageforeldre spør i tillegg ofte om korleis og til kven dei skal løfte saka når tiltaka i barnehagen ikkje fungerer. I motsetnad til opplæringslova, gjennom § 12-6, gir ikkje barnehagelova same individuelle klagerett. For barnehagane er det kommunen som er tilsynsmyndigheit og fører tilsyn etter barnehagelova.

I skulemiljøsakene mobbeombodet er inne i, høyrer vi ofte «det starta i barnehagen». Dette, og kunnskapen om varierende arbeid med implementering av og informasjon om barnehagelova kap. VIII, gjer at vi vil prioritere informasjon til og samarbeid med barnehagane følgjande år.

Barnehagepakken til mobbeombodet i Vestland

Under «Vegen vidare» i førre årsmelding skreiv mobbeombodet at vi ville prioritere informasjonsarbeid retta mot barnehagane i Vestland fylke. I mars 2023 kom ein rapport¹⁰ frå Utdanningsdirektoratet, som evaluerte korleis barnehage-sektoren forstår, implementerer og etterlever kap. VIII i barnehagelova om psykososialt barnehagemiljø. Rapporten viste mellom anna at det er stor skilnad mellom barnehageeigarar når det gjeld implementeringa av bestemmingane i barnehagelova kap. VIII. Det varierer også i kor stor grad foreldre får informasjon om lovverket og rettar knytt til dette.

På bakgrunn av dette og på oppmoding til alle mobbeomboda om å hjelpe barnehagane i arbeidet med tematikken, laga vi eit foredrag som prøver å gi svar på det som er utfordrande for tilsette i barnehagane.

Utfordringane omfattar mellom anna dette:

- forståinga av omgrepa krenking og nulltoleranse i lova
- at aktivitetsplikta blir utløyst uavhengig av årsaka til at nokon ikkje har det trygt og godt i barnehagen
- kravet om skriftlegheit i aktivitetsplanar
- at styrar skal ha direkte beskjed dersom vaksne i barnehagen krenkar barn.

Alle oppvekstleiarar i kommunane og alle styrarar i barnehagane i Vestland fylke har fått invitasjon frå mobbeombodet om det vi har kalla «barnehagepakken». Det er gledeleg å sjå at fleire har teke imot invitasjonen, og ikkje minst at dei som har hatt oss på besøk, melder tilbake at dei opplevde foredraget som både nyttig og lærerikt.

« Du formidla temaet på ein måte som var tydeleg, engasjerande og lett å ta inn »

Barnehagestyrar i Sunnfjord

¹⁰ [Rapport evaluering av barnehageloven kapittel VIII](#)

Tilrådingar



Foto: Shutterstock

1. Lytt til barn og unge.

- Alle som arbeider med og for barn og unge må involvere dei aktivt i arbeidet mot mobbing. Også barn og unge som av ulike grunnar kan vere vanskelege å nå, må få ivarettatt retten sin til å bli høyrte.
- Barnehage- og skuleeigarar og einingsleiarar har ansvar for at det blir gjort reelle barnet beste-vurderingar i alle saker som gjeld barn og unge.

2. Arbeid systematisk med barnehage og skulemiljø.

- Barnehage- og skuleeigar må sørge for at alle tilsette kjenner rettane til barn og unge.
- Sørg også for at alle tilsette i skule og barnehage har tilstrekkeleg kompetanse og kapasitet til å ta vare på særleg sårbare barn.
- Bruk tilgjengelege ressursar, til dømes PPT, RVTS, eller mobbeombodet (med barnehagepakken eller tilbodet om aktivitetsplikta i skulen).
- Skuleeigar må følgje opp skulane i arbeidet med å førebygge og handtere bekymringsfullt skulefråvær.

3. Set arbeid med inkluderande klassemiljø og god klasseleiing høgt på agendaen.

- Involver elevane i arbeidet, og ver tydelege på kva verdiar de ynskjer skal prege fellesskapet.
- Sørg for gode varslingsrutinar slik at elevane veit kor dei kan få hjelp, og kva som skjer når dei melder frå om mobbing.
- Skuleeigar og einingsleiar må sørge for at alle elevar møter trygge vaksne og gode klasseleiarar.
- Samfunnet med politikarar i spissen må støtte dei vaksne i skule og barnehage og gi den autoriteten dei treng.

4. Foreldresamarbeidet må styrkast og systematiserast.

- Gjer trygt og godt barnehage- og skulemiljø til fast tema på foreldremøta.
- Foreldre treng informasjon om korleis skule og barnehage arbeider, og kva dei kan forvente når dei har eit barn som opplever mobbing og utrygt barnehage- eller skulemiljø.
- Foreldregruppa er ofte ein ubrukt ressurs i barnehage- og skulemiljøarbeidet – bruk dei.

5. Rust opp, ikkje ned – kommunen sitt ansvar.

- Kommunane har ansvar for å gi tilsette det dei treng for å kunne forebygge og handtere mobbing og utanforskap.
- Minst ein i kvar leiargruppe må ha utvida kompetanse på mobbing og psykososialt miljø og kapasitet til å arbeide systematisk med dette i personalgruppa.
- Alternativt, men helst i tillegg, etablere ressursteam i kommunen som ein del av PPT eller lagt til rådgjevar i administrasjon. Små kommunar kan eventuelt gå saman om å etablere ressursteam.

Vegen vidare

Mobbeombodet vil også i det komande året arbeide for at barn og elevar skal få oppfylt rettane sine til trygge og gode barnehage- og skulemiljø. Vi skal vere eit lågterskeltilbod for barnehageborn, grunnskuleelevar og foreldra deira. Vi vil halde fram med å prioritere førespurnader som gjeld utrygge barnehage- og skulemiljø, og tilby fagleg, emosjonell og sosial støtte til dei som kontaktar oss.

Vi vil fortsetje arbeidet med å gjere ombodstenesta kjend i Vestland. Det gjer vi både gjennom ulike oppdrag for foreldre og tilsette i barnehage og skule, og gjennom digitale treffpunkt som informasjon på nett, aktuelle innlegg i sosiale medium og andre medium. Mobbeombodet skal vere ein tydeleg aktør, med eit godt forankra barnesyn i både formidling, rettleiing og gjennom uttale i media.

I Vestland fylkeskommune sin regionale planstrategi har mobbeombodet retta merksemda mot strategimål 5 og 6.

Strategimål 5:

Vestland skal sikre høg deltaking i arbeids- og samfunnsliv gjennom gode oppvekstvilkår, livslang læring og attraktive lokalsamfunn.

Knytt opp til dette målet vil vi bidra til at barn og unge får ivarettatt rettane sine til trygge og gode barnehage- og skulemiljø.

Strategimål 6:

Vestland skal styrke innsatsen for å redusere sosial ulikskap og utvikle eit mangfaldig og inkluderande samfunn.

Her har mobbeombodet sett oss som mål å gjennom vårt arbeid sikre at alle elevar i grunnskulen i Vestland har eit trygt skulemiljø som fremjar helse, inkludering, trivsel og lærling. Vi skal også arbeide aktivt for at barn og unge ikkje skal bli utsette for krenkjande oppførsel som til dømes vald, diskriminering og trakassering, og vere ein pådrivar for at dette arbeidet startar allereie i barnehagen.

Dette er kontinuerleg arbeid for mobbeombodet, men også i år har vi sett oss eigne mål for å systematisere arbeidet vårt.

Komande år vil vi ha spesielt søkjelys på:

Samarbeidet med RKBV-Vest og RTVS-Vest

om skule-leiar-tilbodet til «Trygge ledere», som mellom anna har som mål å styrke kompetansen til leiarar i arbeidet med aktivitetssplikta. Vi starta samarbeidet hausten 2024 og ser fram til dei første kursdagane i Førde 4. november og i Bergen 13. november 2025. Dagane vil bli følgde opp med eit halvdagswebinar i februar.

Å komme i kontakt med og bli kjende med kommunar

vi ikkje har hatt kontakt med tidlegare/føregåande år.

I samband med utsending av årsmeldinga, vil vi informere om ombodsordninga, og kva ombodet kan bidra med opp mot elevar, foreldregupper og tilsette i skule og barnehage. Vi vil også ta initiativ til å delta på aktuelle politiske og administrative møte i kommunane.

Halde fram det påbegynte arbeidet med å opprette kontakt med barnehagane i fylket.

Primært gjer vi dette ved å sende ut ei påminning om tilbodet vi har i form av barnehagepakken, og håpar at fleire barnehagar vil nytte seg av dette.

Prioritera informasjonsarbeid retta mot tilsette i skulen.

Vi ser jamleg brot på aktivitetssplikta, og ønskjer difor å styrkje kompetansen til tilsette i skulen rundt denne regelen. På same måte som med «barnehagepakken» vil vi lage eit eige føredrag der det juridiske blir framstilt på ein måte som kan støtte dei tilsette i det praktiske arbeidet. Vi kjem til å kalle det «Aktivitetssplikta i praksis», og tilbodet vil bli sendt ut til alle oppvekstleiarar og rektorar i fylket hausten 2025.

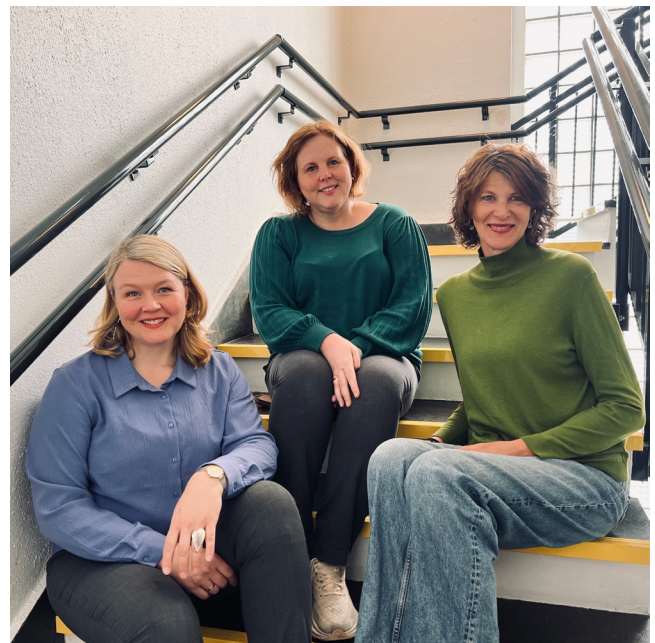


Foto: Christina Hauge

Mobbeombodet i Vestland samarbeider med RVTS-Vest og RKBV-Vest om tilbodet «Trygge ledere».

Kjeldeliste

Barneombudet (2021), «Ungdom om medvirkning og barnerettighetsvurderinger»,

<https://www.barneombudet.no/uploads/documents/Publikasjoner/Fagrapporter/Barnerettighetsvurderinger-og-medvirkning.pdf>

Breivik, K., Bru, E., Hancock, C., Idsøe, E. C., Idsøe, T., & Solberg, M. E. (2017). Å bli utsatt for mobbing.

En kunnskapsoppsummering om konsekvenser og tiltak. Henta 01.12.2020 frå

<https://www.udir.no/tall-og-forskning/finn-forskning/rapporter/a-bli-utsatt-for-mobbing-en-kunnskapsoppsummering-om-konsekvenser-og-tiltak/>

Drugli, Flygare og Nordahl (2016), Relasjoner mellom elever,

<https://www.udir.no/laring-og-trivsel/skolemiljo/sosial-laring-gjennom-arbeid-med-fag/relasjoner-mellom-elever/larerelev-relasjonen-og-elev-elev-relasjoner/>

Drugli, M.B. & Onsøien, R. (2010) Vanskelige foreldresamtaler – gode dialoger. Cappelen Akademisk Forlag.

Drugli, M.B. & Nordahl, T. (2016). Samarbeidet mellom skole og hjem, Utdanningsdirektoratet. Henta 01.12.2020 frå:

<https://www.udir.no/kvalitet-og-kompetanse/samarbeid/samarbeid-mellom-hjem-og-skole/samarbeidet-mellom-hjem-og-skole/>

Elevundersøkelsen 2024: [Elevundersøkelsen – resultater | udir.no](https://www.udir.no/elevundersokelsen-2024/)

Forandringsfabrikken. (2024) Trygge på hverandre. Henta 12.08.2025 frå

<https://forandringsfabrikken.no/fordypningsrapport-trygge-pa-hverandre-2024/>

FUG: Foreldreinvolvering og inkludering i skolen, FUG, 2024

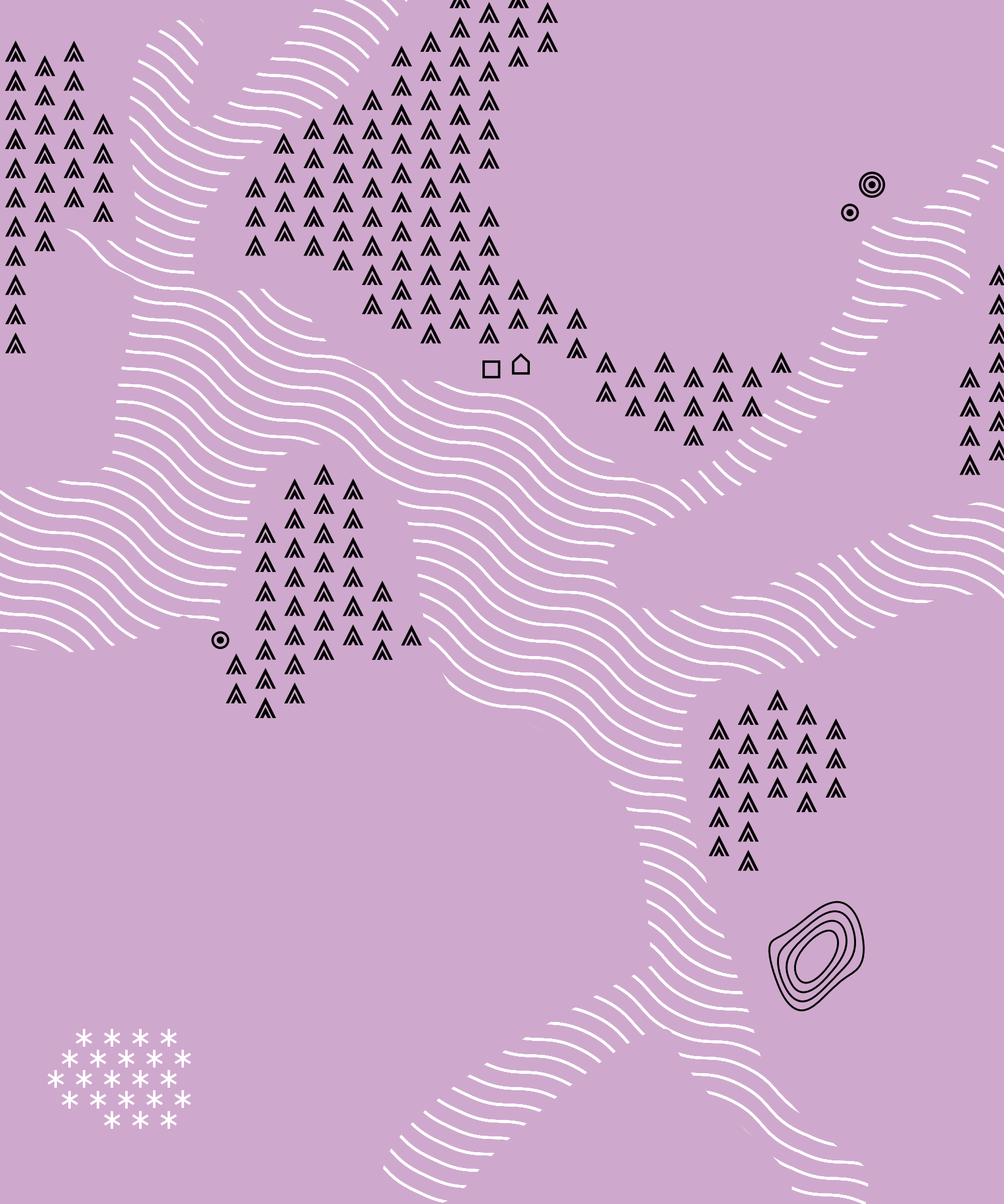
Idsøe, E.C & Roland, P. (2017). Mobbeatferd i barnehagen. Temaforståelse- forebygging-tiltak

Lund, G. E. (2020). Responsivt forældresamarbejde i skolen. Tema: Forældresamarbejde – en udfordring for læreruddannelsen og et vilkår for skolen. Studier i Læreruddannelse og Profession. 5(1) (s. 52-72). Henta 01.12.2020, frå <https://tidsskrift.dk/SLP/issue/view/8790/1160?fbclid=IwAR0X-VZabvXReLGLC0Bu4oMph7qUSSowZ3Fzq9513DIg0MppEsFwctwYxtc>

Seland et al (2020), Evaluering av ordning med fylkesvise mobbeombud for barnehage og grunnskole, NOVA-rapport, <https://www.udir.no/contentassets/a252bc9ffb8d43819923e1c2c164a51f/fylkesvise-mobbeombud-nova-rapport-2020.pdf>

Udir.no (2024) Barnehagesektorens forståelse, implementering og etterlevelse av barnehageloven kapittel VII Psykososialt barnehagemiljø: [Rapport evaluering av barnehageloven kapittel VIII \(udir.no\)](https://www.udir.no/rapport-evaluering-av-barnehageloven-kapittel-viii/)

Udir.no (2024): Elever med særskilt sårbarhet: [Elever med særskilt sårbarhet | udir.no](https://www.udir.no/elever-med-saerskilt-saarbarhet/)



Vestland
fylkeskommune

vestlandfylke.no

Fra: Kjartan Haugsnes[]
Sendt: 27.10.2025 11:04:00
Til: Kjartan Haugsnes[Kjartan.Haugsnæs@vlfk.no]
Tittel: VS: Anbefalinger for god skikk og praksis i kontrollutvalgssekretariatene i forbindelse med virksomhetsbesøk

Fra: Forum for Kontroll og Tilsyn <fkt@fkt.no>
Sendt: fredag 24. oktober 2025 10:22
Til: Forum for Kontroll og Tilsyn <fkt@fkt.no>
Emne: Anbefalinger for god skikk og praksis i kontrollutvalgssekretariatene i forbindelse med virksomhetsbesøk

Til FKTs medlemmer v/daglig leder sekretariat og leder kontrollutvalg

Styrene i FKT og NKRF har fastsatt anbefalingen for god skikk og praksis i kontrollutvalgssekretariatene om virksomhetsbesøk.

Forum for kontroll og tilsyn (FKT) og NKRF – kontroll og revisjon i kommunene (NKRF) har samarbeidet om å utarbeide anbefalingen, som har vært på [ekstern høring](#).

Det er nedsatt en felles styringsgruppe for dette arbeidet, og det er ulike arbeidsgrupper – sammensatt av medlemmer fra begge organisasjonene, som utarbeider forslagene til anbefalinger.

Følgende anbefaling er nå fastsatt av styrene i FKT og NKRF:

[Anbefaling Virksomhetsbesøk oktober 2025](#)

Formålet med anbefalingene er å gi relevant veiledning til kontrollutvalgssekretariatene om hvordan de kan organisere kontrollutvalgets virksomhetsbesøk. Anbefalingene skal bidra til god praksis i kontrollutvalgssekretariatene utover lovkrav og lokale regler/bestemmelser.

Med vennlig hilsen

Anne-Karin Femanger Pettersen
Seniorrådgiver

Forum for kontroll og tilsyn / Postboks 41 Sentrum, 0101 Oslo / fkt@fkt.no / +47 414 71 166 / www.fkt.no

[Hold deg oppdatert med vårt nyhetsbrev](#)

Anbefaling for god skikk og praksis i kontrollutvalgssekretariatene

Virksomhetsbesøk

Fastsatt av styrene i FKT og NKRF hhv. 14. og 8. oktober 2025

Innhold

1. Innledning.....	3
1.1Definisjoner.....	3
1.2 Formål	3
1.3 Presiseringer og avgrensninger	4
1.4Sentrale bestemmelser	4
2. Anbefalinger	4
2.1Prosessen.....	4
2.1.1Initiering.....	4
2.1.2Utselgelse av virksomheter.....	4
2.1.3Forberedelse	5
2.1.4Virksomhetsbesøket	5
2.1.5Etterarbeid.....	6

1. Innledning

Anbefalingene for god skikk og praksis i kontrollutvalgssekretariatene er utarbeidet av NKRF og FKT. Arbeidet med anbefalinger kom i gang våren 2022 som følge av vedtak fattet på NKRFs årsmøte i 2021. FKT sluttet seg til prosjektet ved styrevedtak juni 2022. Denne anbefalingen omhandler god skikk og praksis for gjennomføring av virksomhetsbesøk.

Arbeidsgruppen som har jobbet med denne anbefalingen har bestått av Bjørn Bråthen (NKRF), Anne-Karin Femanger Pettersen (FKT), Pål Ringnes (leder styringsgruppen) og Hilde Haugskott (innleid ressurs fra NKRF).

En styringsgruppe har stått for bearbeidelse av anbefalingene etter en gjennomført høringsprosess blant medlemmene i NKRF, FKT, mfl. Styringsgruppen har oversendt forslag til anbefalinger til styret i FKT og styret i NKRF. Styringsgruppen har bestått av Anne-Karin Femanger Pettersen (FKT), Arnar Helgheim (Sekretariat for kommunale kontrollutvalg, SEKOM), Bjørn Bråthen (NKRF), Torbjørn Brandt (Konsek Trøndelag) og Pål Ringnes, leder (Viken kontrollutvalgssekretariat), og Hilde Haugskott (innleid ressurs fra NKRF).

1.1 Definisjoner

Anbefaling - Anbefalingene gir uttrykk for god praksis. De er ikke-forpliktende faglige råd for utøvelse av arbeidsoppgavene

Minimumskrav - Med minimumskrav mener vi krav i lov og forskrift, forsvarlig saksbehandling og andre normative krav.

Kommune - Brukt som fellesbetegnelse for kommuner og fylkeskommuner.

Virksomhetsbesøk er et møte mellom kontrollutvalget og en av kommunens virksomheter.

Gradering

- a. **Må** eller **skal** gir uttrykk for minimumskrav til omfanget av sekretariatets utredningsansvar og saksforberedelse.
- b. **Bør** innebærer at en løsning er anbefalt som god praksis for utøvelse av oppgavene.
- c. **Kan** betyr en mulig løsning.

1.2 Formål

Formålet med anbefalingene er å gi relevant veiledning til kontrollutvalgssekretariatene om hvordan de kan organisere kontrollutvalgets virksomhetsbesøk.

Kontrollutvalgets formål med virksomhetsbesøk er å gjøre seg kjent med og skaffe seg kunnskap om hvordan kommunens virksomheter drives. Samtidig kan virksomhetsbesøket bidra til å gjøre kontrollutvalgsarbeidet kjent.

Anbefalingene skal bidra til god praksis i kontrollutvalgssekretariatene utover lovkrav og lokale regler/bestemmelser.

1.3 Presiseringer og avgrensninger

Anbefalingene gjelder både for kommunale og fylkeskommunale sekretariat.

Anbefalingen gjelder for kontrollutvalgets besøk i kommunens virksomheter og kommunale foretak og selskaper kommunen har eierinteresser i. I anbefalingen brukes begrepet «virksomhet» som en samlebetegnelse.

1.4 Sentrale bestemmelser

Kommuneloven § 23-1 første ledd

Kommunestyret og fylkestinget velger selv et kontrollutvalg som skal føre løpende kontroll på deres vegne.

Kommuneloven kapittel 11 om saksbehandling i folkevalgte organer.

Kontrollutvalgsboka kapittel 4, side 33 i papirutgaven “verksemdsbesøk”.

2. Anbefalinger

2.1 Prosessen

1. Virksomhetsbesøk har flere faser:
 - a. Initiering
 - b. Utvelgelse
 - c. Forberedelse
 - d. Virksomhetsbesøket
 - e. Etterarbeid

2.1.1 Initiering

2. Kontrollutvalget kan vurdere virksomhetsbesøk i forbindelse med utarbeidelse av årsplan, eller ved behov, og prioriterer hvilke virksomheter som skal besøkes, samt tidspunkt og omfang.

2.1.2 Utvelgelse av virksomheter

3. Det som gjør virksomheter aktuelle for besøk kan for eksempel være:
 - Virksomheten er aktuell for forvaltningsrevisjon/eierskapskontroll. Besøket kan gjennomføres enten før en eventuell bestilling, eller etter at rapporten er levert.

- Virksomheter innen områder kontrollutvalget ønsker å vite mere om, for eksempel et helt virksomhetsområde, eller en nyopprettet avdeling/virksomhet.
 - Medieoppmerksomhet
 - Politisk aktualitet
 - Virksomheter som ikke er besøkt tidligere.
 - Virksomheter som tidligere har vært gjenstand for forvaltningsrevisjon og eller eierskapskontroll.
4. Ved valg av selskap som kommunen eier sammen med andre kommuner kan sekretariatet legge fram en vurdering for kontrollutvalget om det er aktuelt med felles besøk.

2.1.3 Forberedelse

5. Sekretariatet bør ta skriftlig kontakt med kommunedirektøren eller daglig leder, og avtale tidspunkt for besøket.
6. Sekretariatet avtaler med virksomheten om hvem kontrollutvalget ønsker å møte under besøket.
7. Sekretariatet bør planlegge virksomhetsbesøket på bakgrunn av utvalgets vedtak og innhente nødvendig dokumentasjon.
8. Besøket må være en del av sakslisten som kunngjøres, og besøket må ha et eget nummer på sakslisten.
9. Sekretariatet bør vurdere om hensynet til personvern og eventuelle taushetsbelagte opplysninger kan medføre at kontrollutvalget må lukke møtet helt eller delvis.

2.1.4 Virksomhetsbesøket

10. Gjennomføringen av virksomhetsbesøket skal skje i tråd med prinsippet om møteoffentlighet.
11. Besøket kan innledes med presentasjon av deltakerne og at kontrollutvalgets leder orienterer om utvalgets arbeid og hensikten med besøket.
12. Virksomheten orienterer om sitt arbeid. Det vil være normalt at kontrollutvalget tas med på en omvisning.
13. Kontrollutvalget kan stille eventuelle spørsmål underveis.

2.1.5 Etterarbeid

14. Sekretariatet bør ta stilling til hva som skal gjøres av etterarbeid, for eksempel å skrive en oppsummering av hovedpunktene fra besøket og innhente virksomhetens presentasjoner og andre relevante dokumenter.
15. Skriftlig dokumentasjon fra besøket skal arkiveres. Dokumentasjon kan sendes til kontrollutvalget, eller legges fram i forbindelse med en evaluering av virksomhetsbesøket.



Saksframlegg

Saksnr: 2023/503-25

Saksbehandlar: Kjartan Haugsnes

Saksgang

Utval	Utv.saksnr.	Møtedato
Ulvik herad, Kontrollutvalet	26/25	13.11.2025

Eventuelt

Forslag til vedtak

Saka vert lagt fram utan forslag til vedtak.

Samandrag

Det er lagt opp til å ha eventuelt på saklista for å ivareta det enkelte medlem i utvalet sin moglegheit til å sjølv å ta opp saker som ikkje er på sakslista.

Hogne Haktorson
kontrollsjef

Kjartan Haugsnes
seniorrådgjevar

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har difor inga handskriven underskrift

Saksutgreiing

Bakgrunn for saka

Denne saka er å sjå på som ei formalisering av kommunelova § 11-2 siste avsnitt som seier:
«Alle medlemmer kan stille spørsmål til lederen, også om saker som ikke står på sakslisten».

Vedtakskompetanse

Kontrollutvalet har vedtakskompetanse til å handsama sak om eventuelt, jf. kommunelova § 11-3 og § 23-2.

Vurderingar og verknader

Dersom det blir tatt opp saker som krev nærare undersøkingar, eller innhenting av fleire opplysningar, før ein kan konkludere med at det er ei sak for kontrollutvalet, bør utvalet be sekretariatet førebu sak om dette til neste møte.

Konklusjon

Føremålet er å gje opning for å få nærare utgreiing av saker som kontrollutvalet ynskjer å få utgreidd til neste møte, eventuelt få ei orientering frå kommunedirektøren eller andre i eit seinare møte.